

Sonda do sociálního vyloučení v Klášterci nad Ohří

Adam Bedřich

Obsah

Obsah	2
Úvod a metodologie.....	3
Identifikace sociálně vyloučených lokalit a vývoj jejich demografie.....	4
Bydlení	12
„Sociální Byty“	16
Nájemní Byty.....	18
Zadlužení.....	19
Zaměstnanost a příjmy.....	21
Sociální služby a podpůrné aktivity	24
Vzdělání.....	27
Předškolní vzdělávání	30
Základní školství	32
Rodina, migrace a zdraví	34
Bezpečnost a vztahy v obci	35
Shrnutí	39
Seznam použitých zdrojů	41

Úvod a metodologie

Tato zpráva vznikla ze zadání primárně na základě výpovědí informátorů z lokality ulice Mírová a blízkého okolí, případně dalších, jimi doporučených, respondentů žijících v jiných částech města, kteří byli osloveni v rámci terénního nezúčastněného pozorování prováděného v druhé polovině května 2015 v Klášterci nad Ohří (KnO). Vzhledem k omezením vyplývajícím z potřeby zpracování výzkumu v relativně krátkém časovém horizontu a po dohodě se zadavatelem byla v této zprávě popsána především perspektiva samotných obyvatel lokality, jejich sousedů, či dalších zástupců veřejnosti a institucionální pohled (relevantních orgánů/odborů města, NNO atd.) se zde objevil pouze v referenční roli v případech, které to vyžadovaly v rámci lepšího vysvětlení, či doplnění kontextu.

Zpráva má za cíl poskytnout ucelenou představu o aktuální míře, struktuře a specifikách sociálního vyloučení v KnO. Mapuje lokální podmínky v rámci jednotlivých kategorií bydlení, zaměstnanosti, vzdělávání, dostupných sociálních služeb, zadluženosti, migrace a kriminality. Tyto informace by měly posloužit místní samosprávě, členům lokálního partnerství koordinovaného konzultantkou Agentury pro Sociální Začleňování (ASZ) a dalším relevantním aktérům, kteří se nějakým způsobem angažují v takto hrubě načrtnutých oblastech veřejného života v KnO. V předložené zprávě by tito aktéři měli získat podklad pro systematický přístup k řešení konkrétních problémů souvisejících se sociálním vyloučením, který by měl být náplní další spolupráce s ASZ.

Ačkoliv řada ze zde uvedených informací bude nutně místním aktérům (odpovědným městských odborům, policii, lokálním poskytovatelům sociálních služeb) známá – nakonec mnoho z informací bylo získáno jejich prostřednictvím, či na základě jimi zpracovaných materiálů – věřím, že skrze nabídnutou kontextualizaci nebude následující text pouze opakovat již známé pravdy. Využitá metodologie vychází z, a klade důraz na aktérskou, *emickou* perspektivu¹, která má těžiště v informacích získaných na základě polostrukturovaných hloubkových rozhovorů vedených s osobami ohroženými sociálním vyloučením, či přímo se sociálně vyloučenými obyvateli ve zkoumané lokalitě. Ty jsou doplněny vlastním nezúčastněným pozorováním a je třeba k nim přistupovat s tímto vědomím. Nejde tedy o objektivní popsání skutečnosti, ale o zaznamenání pohledu místních obyvatel (obyvatel lokality Mírová) na témata související s bydlením, pracovním uplatněním, bezpečností, přístupem úřadů, zadlužením atd. Informátoři byli vybíráni primárně skrze náhodný kontakt v rámci lokality Mírová a přímo v objektech domů č.p. 480 a 481. V průběhu výzkumu byli navíc oslovováni takoví respondenti, kteří měli potenciál doplnit dosavadní sumu informací o perspektivy marginálně zastoupených skupin obyvatel (například senioři, matky samoživitelky). Celkem bylo provedeno 24 rozhovorů převážně hloubkových rozhovorů, a to s 10 muži a 14 ženami. Většinu z respondentů tvořili současní obyvatelé lokality Mírová, menší část pak bezdomovci/klienti azylového domu Naděje o.s. a obyvatelé jiných částí KnO, které byly respondenty, či relevantními subjekty označeny jako potenciálně problematické. Jakkoliv důsledně bylo usilováno o propojení a kontextualizaci těchto primárních informací s jinak ověřitelnými, či oficiálními zdroji, ne vždy to bylo v daném

¹Emická perspektiva usiluje o představení úhlu pohledu místního aktéra, účastníka sledovaných dějů, na rozdíl od *etického* pohledu, který prezentuje perspektivu vnějšího pozorovatele.

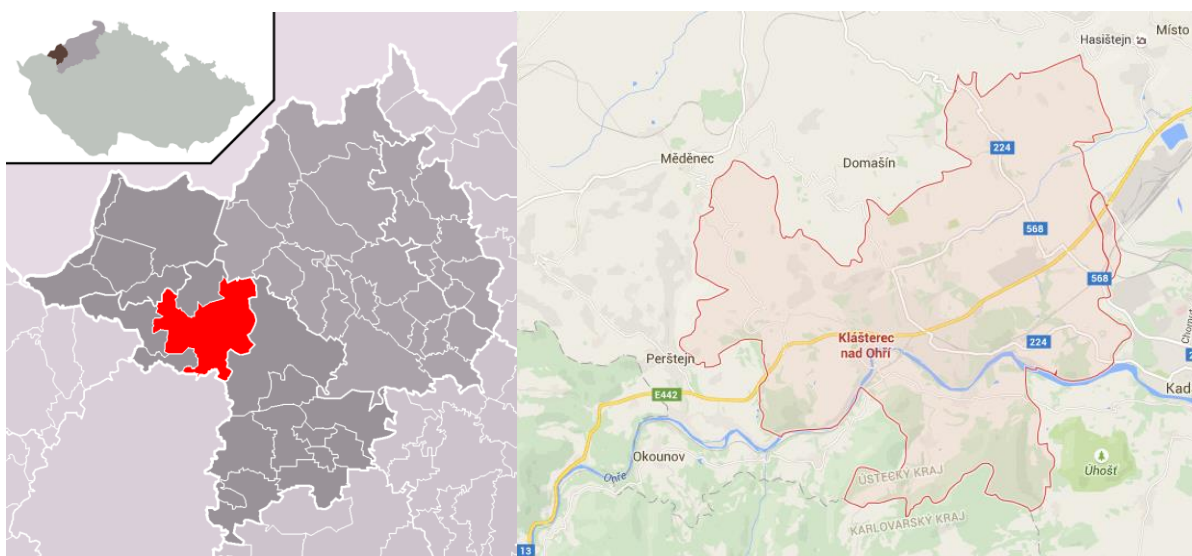
časovém horizontu možné. Kde je to možné, objevuje se i relevantní ověřitelná informace poskytnutá členy LP, či získaná z jiného dohledatelného zdroje.

Statistické a další oficiální doplňující informace byly čerpány z veřejně dostupných zdrojů, strategických dokumentů města a kraje, výročních zpráv relevantních institucí a jejich vlastních analýz. Takto získané informace byly doplněny daty z dotazníkového šetření mezi účastníky lokálního partnerství (LP) a z jejich paralelně k výzkumu probíhajících schůzek, které koordinovala lokální konzultantka ASZ. Dotazníky byly rozesílány relevantním zástupcům lokálních institucí a zjišťovaly podrobnosti k tématu sociálního vyloučení vztahující se k jednotlivým klíčovým tematickým oblastem odpovídajícím pracovním skupinám organizovaným v rámci LP (bydlení, vzdělání, prevence, zaměstnanost). Protože zkoumaná lokalita často figuruje v mediálních zprávách, i tyto byly využity v následujícím textu pro doplnění kontextu.

Z důvodů, které vyplynou z následujícího textu, se bude zpráva věnovat především lokalitě Mírová (dvěma obytným domům č.p. 480 a 481), která jako jediná v KnO odpovídá některým kritériím sociálně vyloučené lokality a vyžaduje intenzivní a specifickou pozornost. Další více či méně problematické oblasti v rámci KnO budou uvedeny spíše jako referenční body dotvářející ucelenější rámec zmapovaných skutečností v kontextu místa.

Identifikace sociálně vyloučených lokalit a vývoj jejich demografie

Klášterec nad Ohří je obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ) a s necelými 15 tisíci obyvateli, spadající pod obec s rozšířenou působností (ORP) Kadaň v okrese Chomutov a jsou členem MAS Sdružení Západní Krušnohoří z.s.² Leží na břehu řeky Ohře a stoupá z údolí do úpatí Krušných hor.

zdroj: wikipedia.com/googlemaps.com

² Viz <http://www.maskazk.cz/>

Historické jádro na západním okraji města je od rozlohou dominantnějšího zbytku sídla prostorově odděleno evropskou silnicí E442 protínající město podélně od východu na západ (v obci jí tvoří ulice Osvobozená a Chomutovská). Převážná část města se nachází na severní straně této rušné komunikace a je většinou tvořena poválečnou panelovou zástavbou dominující zdejší architektuře. Na opačné straně této komunikace se nachází původní historické jádro města se zámek a lázněmi Kyselka. Zástavba plynule spojuje KnOs místní částí Miřeticemi u Klášterce nad Ohří, se kterou tvoří takřka jednotlý celek a s poněkud vzdálenějšími místními částmi Ciboušovem a Útočištěm na severo-východě, respektive západě. Tyto místní části jsou většinou tvořeny novější rezidenční zástavbou a rekreačními, či zahrádkářskými pozemky a objekty, stejně jako vilová čtvrť V zátiší, či nová zástavba podél ulic Říční a Rašovické.

Sociálně vyloučená lokalita v ulici Mírová zde byla identifikovaná již v první zprávě GAC z 2006³. Konkrétně se jednalo o jeden panelový dům č.p. 480, potažmo i sousedící objekt s č.p. 481. Lokalita je zde definovaná jako vzniklá „řízeným i přirozeným sestěhováním“⁴ chronických dlužníků na nájemném u města probíhajícím zhruba od 90. let. Vlastníkem bylo v té době město Klášterec nad Ohří, které v roce 2009 na základě usnesení zastupitelstva⁵ rozhodlo o prodeji obytných domů do soukromého vlastnictví s pana Václava Kordulíka. Tato lokalita je ve městě jediná, která poutá kontinuálně pozornost veřejnosti, samosprávy i médií. Prostorově se nachází, obklopena okolní zástavbou, v pomyslném centru města (ačkoliv historické jádro KnO se nachází jinde) či na jeho vnitřní periférii a nenaplnuje tak zcela stereotyp prostorové segregace sociálně vyloučených lokalit situovaných někde za

³ Zdroj: http://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_12.html. V Chomutovském okrese je identifikováno dalších 9 vyloučených lokalit - Chomutov (3), Jirkov (3), Kadaň (2) a Vejprty.

⁴ Ibid

⁵ Zdroj: Usn. č. 2676/24/2009

hranicemi města – právě naopak, je všem obyvatelům města značně „na očích“ a podléhá tak značné regulaci (viz důsledný policejní dohled, kamerové systémy v okolí, odstraněné lavičky z bezprostředního okolí domů). V okolí se nachází obdobná zástavba výškových obytných panelových budov stavěných ve stejném období (zhruba 70. léta) podél ulic Školní, Na Vyhlídce a Budovatelská, které lemují na jižní straně rodinné domky se zahradami a na opačné straně komplex MŠ Školní 518 a ZŠ Školní, tzv. „třetí základní“ ZŠ Školní 519.

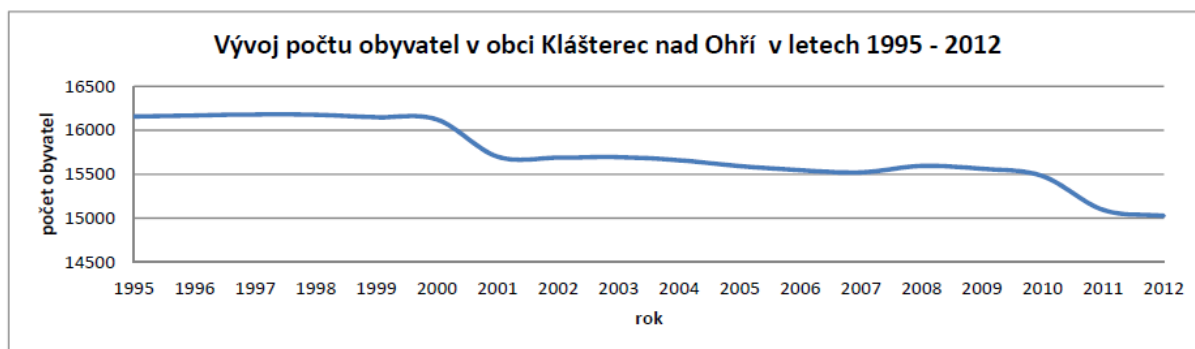
V domech č.p. 480 a 481 žije velice pestrá skupina obyvatel, u které se nelze příliš divit skutečnosti, že spolu nezřídka nenachází společnou řeč. S dlouholetými starousedlíky, kteří pamatují stavbu těchto domů, sousedí na jedné chodbě romská rodina navrátilší se z několikaletého pobytu v UK, která se pokouší zpátky včlenit nejen do způsobu života v KnO, ale i v ČR. V přízemí obývá garsoniérů skupina bývalých bezdomovců – klientů azylového domu Naděje o.s., vedle mladá rodina přestěhovaná v rámci regionu již potřetí za poslední rok, mentálně hendikepovaní nájemníci sociálních bytů, či mladíci, u kterých je důvodné podezření na výrobu a prodej drog. Takto popsaná situace je samozřejmě pouze ilustrativním zobecněním prostředí, které panuje v obou panelových domech na Mírové ulici, o poznání intenzivněji však v č.p. 480. Žijí zde tedy jak lidé, kteří si po roce 2009 odkoupili byty do osobního vlastnictví (především starousedlíci v č.p. 481), tak nájemníci přicházející na tuto adresu za příbuznými, s vidinou nízkého nájmu, či z nedostatku jiných alternativ – jak se vyjádřila pracovnice sociálního odboru města „Mírová je poslední instancí, kde v KnO kromě azylového domu lze bydlet“. Jako adresa má Mírová ulice zřetelně stigmatizující náboj (s nadsázkou zvažoval pan Dologh, obchodní ředitel firmy World Invest v.o.s. – společnost spravující oba objekty, přejmenování ulice Mírová na něco nového⁶) a každý, kdo má možnost, se stěhuje i v rámci KnO jinam. S tím souvisí i častá negativní a nechápavá reakce respondentů žijících na jiné adrese v KnO v případě zmínky o Mírové ul. – nechťejí na toto téma hovořit, nechápou souvislost s jejich vlastní situací a nejednou to vedlo i k předčasnému ukončení rozhovoru. Jakkoliv je v již zmíněné zprávě GAC (2006) uvedeno v kontextu Mírové ul. postupné sestěhování neplatičů a jiných problémových obyvatel KnO od 90. let, včetně „automatického“ přidělování tamních bytů místním Romům, většina respondentů datuje přelomové zhoršení místní situace do doby před cca 5 lety (2009-2010), kdy se změnil majitel. Těmto nově příchozím obyvatelům/nájemníkům, kteří pravidelně nejsou místní a často ani z regionu, je paušálně vytýkána „nemožnost domluvy“, protože podle výpovědí „nemají vztah k místu“, postrádají širší sociální vazby a obecně jsou považováni za původce současného žalostného stavu v obou domech v Mírové ulici. Skutečnost se oproti stavu, jaký uvádí evidence obyvatel odboru vnitřní správy MěÚ, kteří evidují trvalé bydliště v jedné z adres lokality Mírová, může reálně značně lišit.⁷ Četnost stěhování (do i z lokality) a neefektivita nástrojů kontroly a mapování může vést ke značně zkreslujícím datům – ty se navíc týkají specificky „občanů ČR“, zatímco „obyvatelem“ může být i cizinec, který je však evidován cizineckou policií ČR.

Jakkoliv nebylo možné ověřit reálné počty obou kategorií momentálních nájemníků (místních a nově příchozích), realitou oproti předchozímu stavu je zvýšená fluktuace nájemníků a s tím spojené vyostření situace. Skutečnost, že tento stav časově koresponduje se změnou

⁶ Zdroj: osobní sdělení LK.

⁷ Evidence uvádí četnost nahlášeného trvalého bydliště prakticky u všech současných obyvatel č.p. 480 a 481

majitele a tedy i způsobu fungování, vede k domněnce, že současný zhoršený stav v lokalitě je následkem příchodu (či častější fluktuace) nových nájemníků. Stejně tak se na momentálním stavu může podepisovat celá řada dalších faktorů, která se se změnou majitele proměnila (například způsob výběru nájemníků, každodenní správa budov), včetně externích faktorů (například ekonomický útlum, úbytek dostupných lokálních pracovních pozic, státní sociální politika apod.). Jinými slovy, konkrétní příčinu – původce současné situace – nelze jednoduše definovat.

zdroj: ČSÚ

Demografický vývoj v KnO vykazuje záporný trend prakticky ve všech kategoriích (nově narození/zemřelí, přistěhovalí/vystěhovalí) všech věkových kategorií kromě kategorií 65+, odpovídající poklesu obyvatel z 17 200 (2004) na 14 902 (2013). Migrační trajektorie v kategorii ohrožených sociálním vyloučením vykazují silnější zastoupení místních obyvatel, respektive těch, kteří mají alespoň nějakou vazbu na KnO, Kadaň či Vejprty, například skrze široké příbuzenské sítě, děti apod. Na tomto základě lze tyto tři města vnímat jako, do jisté míry, jedno sídliště, v rámci kterého dochází ke stěhování nejčastěji. Kromě této skupiny zde nejsou výjimkou Romové navrátilivší se z dlouhodobého pobytu v UK ale i z jiných částí republiky a ze Slovenska. Intenzita migrace do značné míry reflektovala změny majetkových poměrů v jiných objektech po městě, které současní obyvatelé lokality Mírové v minulosti obývali – podle standardizovaného scénáře byl bytový dům původním majitelem (město, ČEZ⁸) odprodán soukromému majiteli, který po rekonstrukci navýšil cenu za nájem/odprodej bytu natolik, že se část dosavadních nájemníků byla nucená vystěhovat. Lokální migrace do lokality Mírová, respektive do domu č.p.480 často směřuje z domů na sídlišti v Miřeticích u Klášterce nad Ohří (ulice Václava Řezáče, Chomutovská, 17. listopadu, J. A. Komenského). Silnou skupinou jsou dále lidé či rodiny, kteří do Klášterce přicházejí z širšího regionu (Žatec, Chomutov, Most, Ostrov, Karlovy Vary) a jsou již místními považováni za „cizí“. Kritickou charakteristikou v tomto vnímání však zdá se není pouze fakt, že přicházejí z větší dálky, jako spíše souběh více skutečností – například nemají zaměstnání, je proti nim vedeno exekuční/insolvenční řízení, nemají solidnější perspektivu, že na místě zůstanou delší dobu apod. Pokud pak navíc neseženou v KnO jiný podnájem, než v Mírové 480, jsou à priori stigmatizováni nejen v rámci „svoji“ referenční skupiny, ale i vůči veřejnosti a mají tak velice nevýhodnou výchozí pozici v termínech afinity k sociálnímu začlenění. V obou domech lokality Mírová má podle odboru evidence obyvatel KnO hlášeno trvalý pobyt 524 obyvatel,

⁸ ČEZ rozprodal v KnO 215 bytů za 12,9 milionu Kč [zdroj: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/kauzy/clanek.phtml?id=663399>]

z toho 273 mužů a 251 žen. Tyto počty však nemusejí reflektovat neregistrovanou migraci, při které se bývalí nájemníci neodhlašují z předchozího bydliště, nebo se za nahlášenými nájemníky přistěhují jejich příbuzní. Uvedené hodnoty tak slouží pouze pro rámcovou představu.

věkové složení obyvatel lokality Mírová											
věk	0-6 let	7-15 let	16-20 let	21-30 let	31-40 let	41-50 let	51-60 let	61-70 let	71-80 let	81-90 let	91 a více let
počet	55	82	44	76	78	71	60	47	10	0	1
muži	273										
ženy	251										
CELKEM	524										

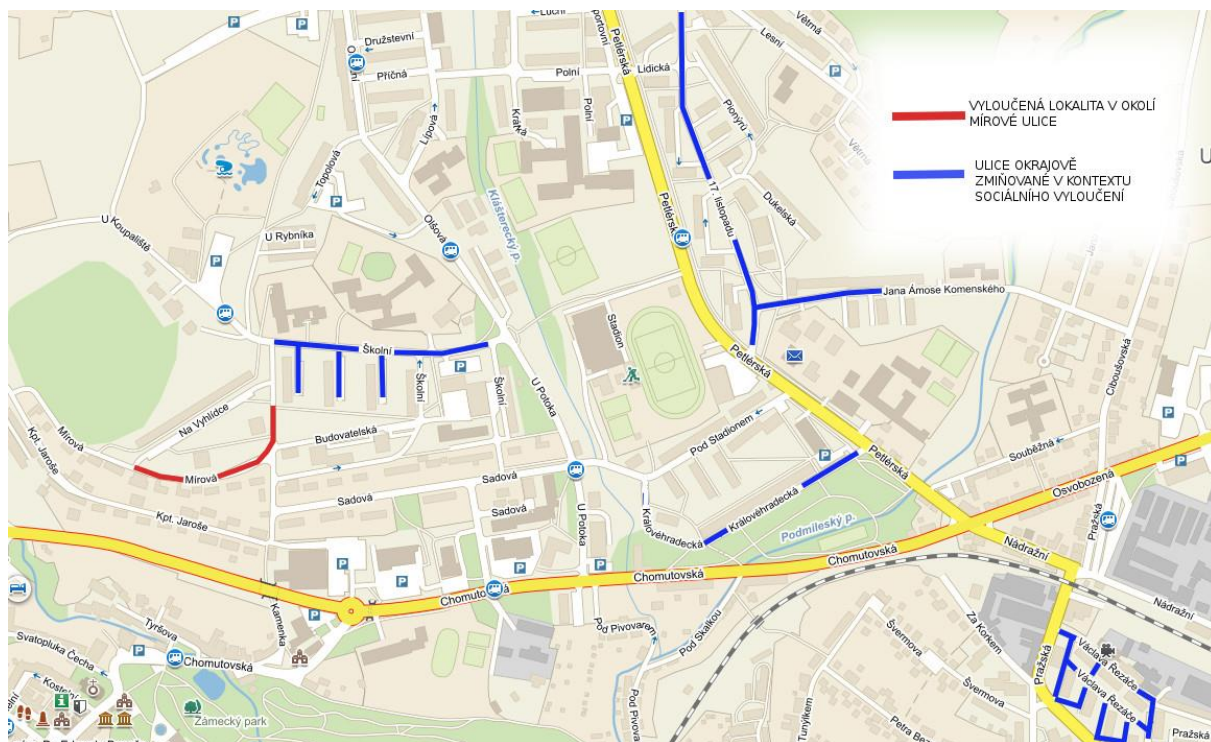
Zdroj: odbor evidence obyvatel KnO

Další lokality vnímané městem a odpovědnými odbory a organizacemi (ovšem jako daleko méně problematické) se nacházejí v ulicích Královohradecká, Václava Řezáče, J. A. Komenského, 17. listopadu a Školní. Zde se však koncentrace lidí se specifickými obtížemi, či přímo ohrožených sociálním vyloučením, omezuje na konkrétní jednotlivce, rodiny, či více rodin v nájemních bytech soukromých pronajímatelů. S těmito jednotlivci a rodinami pracují terénní pracovníci Naděje o.s., nebo RADKA o.s.. Intenzita potenciálně problematických situací nedosahuje zdaleka takové míry jako v případě lokality Mírová, váže se na konkrétní jednotlivce, nebo rodiny a v žádném z těchto případů nelze hovořit o dalších vyloučených lokalitách (ani v zárodku).

V minulosti, konkrétně v roce 2007, město muselo řešit potenciálně zhoršující se situaci kolem ubytovny v Pražské ulici 394⁹ (dvoupatrové činžovní domy bývalé podnikové ubytovny porcelánky THUN 1974 a.s.), kde panovala obava z možnosti transformace objektu na ubytovnu určenou primárně pro příjemce doplatku na bydlení. Momentálně je objekt ve vlastnictví realitní kanceláře JZ Reality Josefa a Jana Zavadilových¹⁰, kteří jej nabízejí na volném trhu s realitami a několikrát figurovali ve výpovědích respondentů jako „další pronajímatel v regionu“, se kterým mají zkušenost. Jiný typ ubytování zaměřený na klienty ohroženou sociálním vyloučením v KnO není. Jediná aktivní ubytovna HOSTES-SFO na Pražské ulici 369 cílí na jinou klientelu (profesionální pracovníci, turistické zájezdy atd.) – nejde o výše zmiňovaný objekt nájemního bytového domu v majetku JZ Reality, oba objekty se pouze nacházejí ve stejné ulici.

⁹ Zdroj: http://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/cv_klasterec_ubytovna_2007062.html

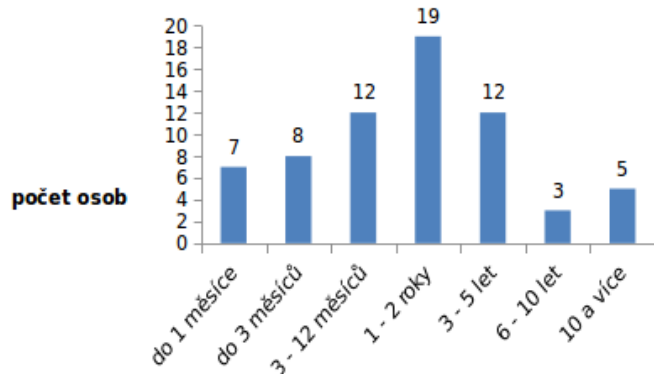
¹⁰ V ulici Pražská inzerují 36 bytových jednotek, v ulici Chomutovská 16 bytových jednotek, v ulici U potoka (ve dvou objektech) 20 bytových jednotek a v ulici Budovatelská 30 bytových jednotek (<http://www.jzreality.cz>).

Specifickou migraci (a téma jako takové) představuje stabilní nárůst počtu lidí bez domova, často klientů Azylového domu Naděje o.s. v ulici Osvobozená na samém okraji města při výjezdu směrem na Verněřov/Chomutov. Tito lidé, jak se zdá, migrují na základě známostí a doporučení v rámci regionu v závislosti na sezóně a aktuální nabídce dostupné práce. Objevují se mezi nimi i lidé z odlehlejších částí ČR (Brno, Prostějov) i ze Slovenska, stejně jako jde o lidi Romského původu, stejně jako z majority. Jejich situaci se podrobněji věnuje dokument zpracovaný na základě šetření z konce února 2015 v rámci terénního programu Naděje o.s.¹¹, ze kterého plyne, že většina - 49 z 69 dotázaných osob jsou muži, přičemž přibližně stejný počet se pohybuje na území města déle než rok.

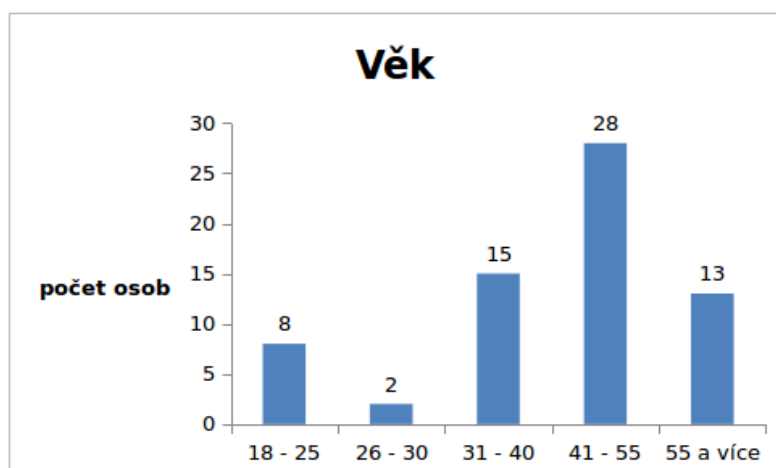
¹¹ Viz dokument Lokálního Partnerství/Naděje o.s. „Sčítání lidí bez domova“

Jak dlouho jste na ulici, tzn. bez domova?

Zdroj: Naděje o.s.

je potvrzeno opakovanou výpovědí obyvatel lokality Mírová (ačkoliv na základě výpisu výjezdů policie jde oproti ostatním důvodům v posledních letech o ojedinělou záležitost). Stejnou zkušenost mají i (v jednom případě) v ulici Královehradecká č.p. 424. Na základě pozorování se dá důvodně předpokládat, že počet bezdomovců (či lidí žijících v neadekvátních podmínkách (např. zahradních chatkách) v rozsáhlých zahradních koloniích

Zdroj: Naděje o.s.

je v KnO specifickým a intenzivním problémem zasluhujícím zvláštní pozornost a cíleně zaměřené nástroje jeho předcházení.

Aktuální odhady hovoří až o 90 osobách bez přístřeší. Tito lidé využívají jednak kapacity azylového domu/noclehárny¹², nebo přebývají v počtu min. 12 lidí (v době mapování) ve stanech a přístřešcích za azylovým domem, v lokalitě kolokviálně známé jako „Korea“¹³, či využívají možnosti nocování v neadekvátně zajištěných vchodech bytových domů. To

směrem na obec Ciboušov, v oblasti Útočiště a podél toku Ohře) je ještě vyšší, respektive že jejich počty kulminují s zimní a letní sezónou, kdy jsou lokálně poptávané nárazové práce v zemědělství, resp. dostupná možnost bydlení v azylovém domě Naděje o.s. přes zimu.

Podle výpovědi pracovnice Naděje o.s. letošní zimu nepřežila jedna žena pobývajících v lokalitě Korea. Bezdomovectví

¹² K dispozici je 16 pokojů – 40 lůžek v azylovém domě (cca 110,-/noc), v noclehárně pak 8 mužských a 2 ženská lůžka s cenou začínající na 20,-/noc v prvních 2 měsících.

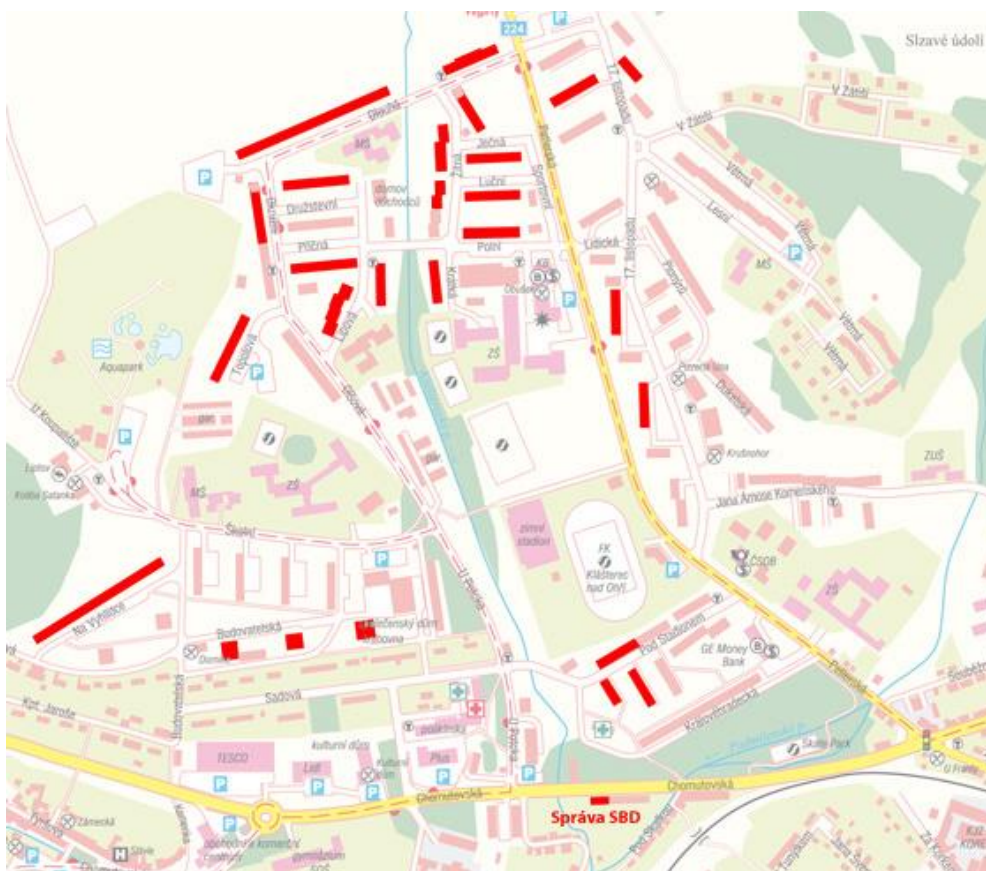
¹³ Zajímavostí je, že prostor „Koreje“, jakéhosi brownfieldu/skládky, je v majetku realitní kanceláře JZ Reality. Zcela modelově tato lokalita naplňuje kritérium prostorové vyloučenosti na periférii města i společnosti.

Obydlí bezdomovců v lokalitě "Korea" (zdroj: vlastní foto)

Bydlení

V KnO je celkově přes 6000 bytových jednotek a více než 1300 obydlených domů¹⁴. Největším správcem zdejšího bytového fondu je po osobním vlastnictví Stavební Bytové DružstvoKnO¹⁵. Spravuje cca 95 objektů (vchodů) v panelové zástavbě v 15 ulicích (v Klášterci nad Ohří i v městské části Měřeticích u Klášterce nad Ohří). Podle předsedy představenstva však žádnou z kategorií sledovaných pracovní skupinou pro otázku bydlení v rámci LP nesledují, nevidují, ani nevytváří žádnou koordinovanou aktivitu k jejich řešení¹⁶, z čehož lze vyvozovat, že s nájemníky z kategorie ohrožené sociálním vyloučením (příjemce doplatku na bydlení, nezaměstnané atd.) buďto smlouvy neuzavírají, nebo jejich případy řeší individuálně bez evidence, širší kontextualizace, nebo oslovení např. dostupných sociálních služeb, sociálního odboru města apod.

Mapa Klášterce nad Ohří s vyznačenými objekty SBD (zdroj: sdbklasterec.cz)

Město Klášterec nad Ohří disponuje pouze omezeným bytovým fondem, respektive systematicky jej redukuje od roku 2007¹⁷. V letech 2009 – 2011 měli nájemníci obecních bytů možnost byty odkoupit do osobního vlastnictví podle předem sjednaných pravidel^{18,19}, což

¹⁴ Zdroj: https://geoportal.kr-ustecky.cz/gs/data/uploads/UAP/Kadan/3_aktualizace_2014/textova_cast/klasterec.pdf

¹⁵ www.sdbklasterec.cz/web

¹⁶ Materiál LP - PS bydlení

¹⁷ V současnosti prodává KnO tři nemovitosti v Nádražní ulici č.p. 110, 169 a 551.

¹⁸ Podle článku IV. Zásad prodeje bytového fondu z majetku Města Klášterce nad Ohří, dále stanovení minimální prodejní ceny, kdy kupující bude ten, který nabídne nejvyšší cenu ve výběrovém řízení (obálková metoda) a předložení návrhu kupní smlouvy (Zdroj: Usn. č. 2676/24/2009)

řada z nich i udělala. Dosud město vlastní 115 bytů v bytových domech na různých adresách po městě, které jsou obsazovány na základě „pravidel pro hospodaření s byty“²⁰. Startovací, sociální, vstupní, ani jiným způsobem definované chráněné, či podporované bydlení město neprovozuje. V lokalitě Mírová, kde jsou jediné „podporované“ byty v KnO, často dochází mezi nájemníky a dalšími zainteresovanými subjekty k nepochopení funkce, jakou by vlastně měly tyto byty plnit – jsou určené pro mladé rodiny, pro sociálně slabé, či pro dlužníky? V Komunitním plánu sociálních a souvisejících služeb 2016 – 2020 (KPSSS) je identifikováno prostupného bydlení a sociální byty jako „chybějící služba“ a strategie vedoucí k jejímu naplnění podle dosavadních kroků města KnO spočívá v nasmlouvání soukromých majitelů bytů, jako provozovatelů tohoto typu bydlení (viz níže subkapitola „sociální byty“). Protože město delegovalo problematiku sociálního bydlení na soukromé zprostředkovatele (p. Kordulíka, respektive správcovskou společnost World Invest v.o.s.), ve stávajícím bytovém fondu nachází podnájem primárně jiné cílové skupiny obyvatel, než jsou potenciálně sociálně vyloučení. O jejich přidělování rozhoduje rada města na základě doporučení sociálního odboru MěÚ.

Mimo tyto dva subjekty a společnosti provázané skrze pana Kordulíka (World Invest v.o.s., Santino Estates s.r.o.) se během výzkumu v KnO nepodařilo identifikovat žádného dalšího dominantního vlastníka – pronajímatele bytových jednotek. Respondenti nicméně zmiňovali opakující se jména dalších pronajímatelů působících i mimo KnO v blízkých regionálních centrech (Kadani, Žatci, nebo v Chomutově)²¹. Pan Kordulík koupil v roce 2009 dva obytné domy v ulici Mírová v blízkém sousedství dalších panelových domů sídlištní zástavby ze 70. let a rodinných domů se zahradami. Do té doby byly oba domy v majetku města, které je na svoje náklady zrekonstruovalo (provedlo zateplení vnější fasády). Následně (v roce 2011) převzaly formální vlastnictví objektů Společenství pro dům Mírová 480, resp. 481 – Společenství vlastníků jednotek. V každém z domů je 78 bytových jednotek I. kategorie ve velikosti od 1+kk (garsonka) do 3+1. Celkem je v obou panelových domech v lokalitě Mírová 156 bytových jednotek, z nichž většina byla v době terénního mapování obsazena. V domě č.p. 481 je momentálně 48 bytových jednotek v osobním vlastnictví, zatímco ve vedlejším objektu č.p. 480 jsou to pouze 4 byty. V případě sociálních bytů je číselný poměr opačný, když v č.p. 481 jsou „pouze“ 4 sociální byty²², zatímco v č.p. 480 je jich momentálně 28²³. Pan Václav Kordulík, který je v regionu aktivní v podnikání nejen s nízkonákladovým ubytováním pro specifické kategorie nájemníků²⁴ a figuruje také v představenstvu SVJ Společenství pro dům Mírová č.p. 481, resp. Společenství pro dům Mírová č.p. 480, spravuje obě nemovitosti. V praxi správu vykonává pan Kříž, který víceméně pravidelně dojíždí do

¹⁹ Nutno dodat, že město KnO bylo za svůj postup při prodeji městského bytového fondu v pozdějších etapách pokutováno v roce 2013 Úřadem pro Ochranu Hospodářské Soutěže (viz <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-10770.html>)

²⁰ Zdroj: http://www.klasterec.cz/modules/file_storage/download.php?file=b289b881%7C572

²¹ Mezi nejčastěji zmiňované patří Marek Popovič, bratři Zavadilovi, Dr. Zimula z Žatce, Jiří Fiala, Vladimír Půchovský a Marek Šmída

²² Podle registru domovnice jich je o jeden víc – tedy 5

²³ Ve zprávě z mapování sociálního odboru z února 2015 se uvádí „30 bytů jsou startovací byty, vstupní byty“ (viz inkonsistence v terminologii více pozn. č. 21)

²⁴ např. v roce 2014 se neúspěšně pokusil v Chomutově skrze společnost CASA CV zrealizovat projekt výstavby startovacích bytů v Březenecské ulici, který však narazil na nekompromisní odpor místních obyvatel viz např. <http://chomutovsky.denik.cz/zpravy-region/brezenicka-budoucnost-sidliste-maji-v-rukach-mistni-zvoli-spravne-20140222.html>

lokality (cca 2x týdně) a dají se s ním řešit mimo jiné akutní problémy nájemníků. V průběhu terénního mapování jsem se s ním každopádně osobně nesetkal z důvodů popsaných v úvodu zprávy.

Nákladní výtah v č.p. 480 (v popředí s prošlapanou podlahou) (zdroj: vlastní foto)

Ve většině výpovědí se obyvatelé shodli na tom, že pan Kříž (správce objektu a kontaktní osoba pro zdejší nájemníky/majitele bytů) je „fér člověk, se kterým je řeč“, lze se s ním selektivně dohodnout na splátkovém kalendáři, stejně jako na snížení vstupní kauce při nastěhování. To však platí jen za určitých (nepísaných) podmínek, mezi něž patří spolehlivost v placení nájmu, či bezproblémové vyřizování relevantních dávek státní sociální podpory. Pana Kříže jsem sice nezastihl, ale pravidelně se účastní schůzek pracovní skupiny pro bydlení v rámci LP organizovaných LK Markétou Fridrichovou. Pozitivní hodnocení pana Kříže ze strany nájemníků jsou často stavěna do kontrastu k jiným pronajímatelům bytů v KnO i v okolních centrech²⁵, oproti kterým prý pan Kříž „nezkouší žádný triky“, „je přístupný dohodě a pokud vidí, že se snažíte, neděláte problémy, nebo jste

místní, vyjde vám vstříc“. Pozitivně hodnocena je (snad paradoxně) i jeho neselektivnost mezi zájemci o bydlení - slovy respondenta „vezme každého“. Na druhou stranu je ovšem popisován jako člověk „tvrdý“ a přímý, konkrétně v souvislosti s nabízenými byty – prezentuje je tak, jak jsou (ve stavu, v jakém jsou), a je na každém, aby se rozhodl, zda o něj má zájem, či nikoliv. Relativně vysoká obsazenost bytových jednotek v lokalitě Mírová dává tušit, v jaké situaci se žadatelé o zdejší byty nacházejí, případně jaké jsou jejich reálné možnosti najít adekvátní (tedy lepší) bydlení na jiné adrese – zájemců na nastěhování má pan Kříž podle vlastních slov více než dost. Obdobně, tedy jako člověka vstřícného a přístupného dohodě, hodnotili pana Kříže i představitelé odpovědných odborů a samosprávy.

Oba domy nepůsobí díky zmíněné renovaci oken a vnějšímu zateplení fasády navenek nijak výrazně odlišným dojmem od okolní zástavby. Opět zde musím zdůraznit rozdílný stav domu č.p. 480 od vedlejšího č.p. 481. Protože v druhém jmenovaném je stabilnější společenství vlastníků/nájemníků, je zde jasně patrný rozdíl v lepším stavu společných prostor, které zde nijak výrazně nevybočují z průměru nalezitelném v jakémkoliv jiném obdobně starém bytovém domě v KnO. Za jediný rozdíl by se dala označit častá potřeba oprav vstupních dveří (kvůli opakujícímu se vandalizmu) a bezpečnostní kamery v přízemí a suterénu domu (podle domovnice nainstalované spíše „pro jistotu“ s odkazem na údajný „pohyb podezřelých lidí a vloupání do jednoho ze sklepů“). Spekulací zůstává, nakolik se na tomto stavu podepisuje angažovanost samotných obyvatel domu č.p. 481 a do jaké míry je tento stav zásluhou majitele objektu. Oba objekty oficiálně spravuje Společenství pro dům Mírová 480, resp. 481.

²⁵ Viz poznámka č.20

Mimo to je v č.p. 481 činné družstvo nájemníků scházející se víceméně formálně cca jedenkrát do roka. Pokud je něco třeba akutně vyřešit, obejde paní domovnice všechny nájemníky raději sama (či z popudu pana Kříže).

V obou domech jsou v provozu nákladní (1x) a osobní výtahy (1x), které velmi pravděpodobně byly instalovány ještě před rokem 1993. Jejich současný stav je – především v domě č.p. 480 – značně použitý, v jednom z nich představuje propadající se podlaha důvod značných obav nájemníků o jejich bezpečnost (přestože má pan Kříž doklady o jejich pravidelné profesionální údržbě). Časté poruchy však nejsou výjimkou, což znamená při 13 patrech, zejména pro starší, či fyzicky hendikepované obyvatele, značnou zátěž.

Stav sdílených prostor je v domě č.p. 480 tristní. Chybějí zvonky u vchodu, ve vestibulu jsou poštovní schránky ve zcela desolátním stavu a většina nájemníků je buď domluvená s pošťáčkou na donášce pošty přímo do bytu, nebo si jí chodí vyzvedávat osobně na poštu. Bezpečnostní kamery jsou zde nainstalovány v obou výtazích i ve všech patrech/mezipatrech – k jejich záznamům má přístup domovník p. Kroka, který z nich vyvozuje jen sporadicky reálné závěry (vedoucí např. k opravě zničeného vybavení domu). Schodiště nemá přirozený zdroj světla a je osvětleno zářivkami, které však automaticky zhasínají denně v 23:30 a rozsvěcejí se až ráno, na což si svorně stěžovali všichni respondenti z domu č.p. 480. Stejně tak se v jejich výpovědích opakovaly stížnosti na nepořádek, exkrementy a nedopalky na chodbách (mezi jednotlivými bytovými jednotkami příliš nefunguje střídání úklidových služeb), věčně nefunkční výtahy, přítomnosti cizích, nezdárných osob či osob pod vlivem omamných látek a bezdomovců přespávajících na chodbách vrchních pater, či v suterénu, dohromady s častými nálezy injekčních stříkaček²⁶ a opakující se přítomností štěrnic, švábů, rusů a jiného domácího hmyzu ve vyšších patrech domu.

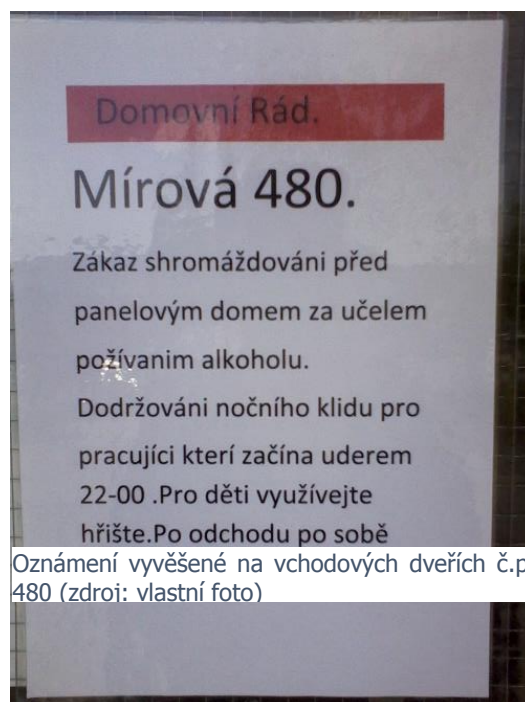
Podle výpovědí obyvatel domu majitel do oprav a zvelebování společných prostor příliš neinvestuje, čemuž odpovídá na místě provedené pozorování (ačkoliv je platba do společného fondu oprav součástí nájmu). V březnu letošního roku došlo sice k vymalování společného interiéru (dříve to bývalo podle vyjádření nájemníků ještě mnohem horší), které bylo provedeno neplacenými dobrovolníky z řad obyvatel domu zorganizovanými domovníkem panem Krokou, kteří za svou práci dostali podle výpovědi „pár bas piv“ - průběžně probíhající demolování společného vybavení však stále pokračuje a dělá z podobných iniciativ boj s větrnými mlýny. Mezi nájemníky je tento stav věcí svalován na „ty cizí“ (tedy příchozí z měst mimo KnO a nejbližšího regionu bez pevnějších vazeb k místním obyvatelům), případně „ty mladý, kteří si ničeho nevážejí a chodí si sem jen pro fet.“ Tyto výpovědi potvrzují statistiky Policie ČR, které opakovaně řeší přítomnost osob pod vlivem omamných látek, či případy agrese, vloupání, krádeží atd.²⁷

²⁶ Viz statistika výjezdů Policie ČR do lokality Mírová 480 + 481 v letech 2010 – 2014, kdy počet řešených případů v objektu Mírová č.p. 480 je více než 16x vyšší než ve vedlejším č.p. 480.

²⁷ Ibid.

Pravidelný a nepřehlédnutelný pobyt obyvatel domu Mírová č.p.480 na prostranství před hlavním vchodem je také častým důvodem výjezdů Policie ČR a stížnosti na hluk, nepořádek, agresivní chování apod. jsou podle záznamů výjezdů MP KnO časté. Z prostoru před domem a z nejbližšího okolí tak byly postupně odstraněny lavičky a z popudu správce domu pana Kříže vyhlásil pan Kroka zákaz shromažďování za účelem požívání alkoholu.

Funkce domovníka v postavě pana Kroky je obecně přijímána jako dobrá („dělá, co může“), ovšem skepticky je hodnocena jeho moc něco se stavem věcí reálně dělat. Pan Kroka žije v č.p. 480 s rodinou, chodí do dvou zaměstnání a zjevně se nemůže věnovat této funkci tak, jak by bylo třeba. Je zcela na místě, že domovník dostává za svou práci finanční odměnu a má tedy potenciálně více času na realizaci základních kroků vedoucích ke zlepšení situace.

„Sociální Byty“

Zatímco v č.p. 481 většina z původních nájemníků – nyní majitelů – zůstala, podstatná část z 25 zbývajících nájemních bytů je obsazena dlouhodobě stejnými nájemníky a zbylé 4 bytové jednotky mají status sociálních bytů²⁸, z nichž byly všechny v době mapování obsazeny, situace ve vedlejší domě č.p. 480 je odlišná. Tamní skladba nájemníků se nikdy znatelně neustálila a vždy převažoval středně-krátkodobý charakter jejich pobytu. V soukromém vlastnictví jsou pouze 4 bytové jednotky, zatímco zbytek je ve vlastnictví společností World Invest v.o.s., Společenství pro dům Mírová č.p. 480 s.r.o. a Santino Estates s.r.o.; ve všech společnostech figurují pánové Kordulík a Kříž buď jako jednatele, společníci nebo jako předsedové/členové výboru. Společnost Santino Estates s.r.o. má v tomto svazku pozici investora v projektu zřizování sociálních bytů (příjemce dotace z MMR²⁹), zatímco World Invest v.o.s. zastává roli správce této dotace, která měla sloužit v první vlně na renovaci 19 z celkových 32 aktuálně provozovaných sociálních bytů. Tato společnost stihla získat v roce 2011 od města souhlas k zřízení sociálních bytů nutný pro získání dotace³⁰ v dotačním období 2012 – 2014, respektive první sociální byty byly zrealizovány ještě před tím, než vstoupila tato podmínka v platnost. Na základě výzvy ke

²⁸ Podle registru ČÚZK jsou však v osobním vlastnictví

²⁹ Santino Estates s.r.o.: Program 11751 – Podpora rozvoje bydlení, podprogram 117514 – Podpora výstavby podporovaných bytů s dotací ze státního rozpočtu 4 518 072 Kč v roce 2014 (zdroj <http://www.mmr.cz/getmedia/1eab3028-cc81-43c2-bc60-9ad4e6980c59/PB-schvalene.pdf>)

³⁰ V tomto případě to byla společnost World Invest v.o.s., která získala dotaci ze státního rozpočtu ve stejném programu ve výši 5 051 240 Kč v roce 2011 (zdroj: <http://www.mmr.cz>)

spolupráci v rámci LP byl panem Křížem poskytnut přehled o počtech sociálních bytů v lokalitě Mírová:

Provozovatel	Sociální byty (kapacita a cílová skupina)
World Invest v.o.s.	18 vstupních bytů (č.p. 480 & 481)
Santino Estates s.r.o	14 vstupních bytů (č.p. 480)

zdroj: Pavel Kříž

Nájemné by zde mělo být regulováno státem při ceně 57 Kč/m², což se nepodařilo ověřit vzhledem k nejasnému ponětí o statusu sociálního bytu mezi nájemníky. Podle zástupců odpovědných odborů samosprávy by zde v č.p. 480 v souvislosti s připravovanou novelou zákona o sociálním bydlení mělo do roku 2020 postupně dojít k navýšení celkového počtu sociálních bytů, v rámci kterých bude město KnO tak jako dosud potenciálně smluvně vázáno se společností World Invest v.o.s. na spolupráci při výběru nájemníků. Dosavadní pravidla podmiňují získání bytu trvalým bydlištěm v KnO a žadatelovou bezdlužností, které kontroluje sociální odbor KnO. Město následně asistuje při výběru/předávání bytů a kontroluje jejich standard. Podle výpovědí některých aktérů je v celém procesu výběru mnoho neznámých, které vytvářejí dojem neprůhlednosti podmínek – nejasná definice sociálního bytu v termínech vybavenosti základními náležitostmi (chybějící kuchyňská linka, nefunkční elektroinstalace, odpady, tekoucí teplá voda, chybějící dveře, vymalování atd.), nebo nejistota v tom, které z konkrétních bytů jsou určeny jako „sociální.“ Informátoři se tak nemohli shodnout, zda ten konkrétní byt je „sociální“, kolik se jich v objektu nachází, případně proč konkrétní nájemník bydlí v „sociálním“ bytě. Podle odhadu respondentů a vzorku navštívených bytů jsou jako sociální prezentovány ty z bytových jednotek, které jsou v relativně *lepší* stavu oproti ostatním, jinými slovy, které předchozí nájemník v takovém stavu opustil.

Koncepce sociálního bydlení na období 2015 - 2025³¹ přistupuje k definování standardu sociálního bydlení velice vágně, když hovoří o „sníženém standardu“ sociálních bytů. Nutností však zůstává potřeba zprůhlednění klíčových pojmů a zprůhlednění jednotlivých aspektů vážících se k zdejšímu modelu sociálního bydlení, případně podniknutí kroků vedoucích k nápravě potenciálních nedostatků.

³¹Viz http://www.mpsv.cz/files/clanky/20561/Socialni_bydleni_23032015.pdf

Nájemní Byty

Proces uzavírání nájemní smlouvy na standardní byt je dvoustupňový – nejprve je složena nevratná jednorázová kauce, která se pohybuje mezi 5 000 až 10 000 Kč³², oficiálně podle stavu bytu. Nájemníci se zavazují k platbě nájmu na bankovní účet, případně nechávají posílat svůj doplatek na bydlení vystavený na základě nájemní smlouvy přímo. Mezi respondenty jsem se setkal se jediným případem, kdy nájemník platil nájem ze svého účtu skrze SIPO. V úvodu je nájemní smlouva uzavírána na tři měsíce, a poté je na základě zkušenosti se solventností (nutností je do těchto tří měsíců zaplatit kauci) nájemníka smlouva prodloužena *dodatkem* o min. dalších 6 měsíců.³³ Výše nájmu odvozená z údajů na webu společnosti World Invest v.o.s. udává částku od 2200 Kč za garsonku po 6000 Kč za byt 3+1.³⁴ K tomuto nájmu se přičítají zálohy za energie a za konkrétní osoby nahlášené v daném bytě, které činí cca 800 Kč/osobu. Při hledání podnájmu, respektive lokálních možnostech výběru dostupných lidem ohroženým sociálním vyloučením hrají mimo výše nájmu/kauce nepochybně roli i další faktory, jako jsou například preference a zkušenosti členů rodiny a známých s konkrétním pronajímatelem. Stejně tak i u majitele/pronajímatele hrají roli předchozí zkušenosti (jakkoliv podléhající stereotypům) s určitými skupinami nájemníků. Například podle respondenta ze SVJ Královehradecká 424 je z celkového počtu 318 bytů pronajímáno pouze cca 18 bytových jednotek, z čehož je velká část ve vlastnictví osob, kteří je „pronajímají“ svým rodičům, případně jde o městské (sociální) byty obývané převážně seniory. Žádný „profesionální pronajímatel“ (soukromý majitel více bytových jednotek) zde nepůsobí, ovšem i tak zde se v nedávné době vyskytly štěnice, což podle respondenta úzce souvisí s chudobou některých obyvatel, kteří si domů od popelnic přinášejí nalezené (a nakažené) kusy nábytku (což bylo respondentem explicitně kriminalizováno jako krádež).

Během terénního mapování bylo navštíveno celkem 17 bytů (4 v č.p. 481, 11 v č.p. 480, 1 v Královehradecké ul. a 1 v ul. 17. listopadu). Byty mimo lokalitu Mírová lze popsat jako standardní bez známek na první pohled patrných závad, což bylo potvrzeno i ve výpovědích zdejších nájemníků. Víceméně totéž platí i pro byty v objektu č.p. 481, které, ač s některými původními prvky z doby výstavby objektu (70. léta), jako je například koupelnové jádro, elektroinstalace, topení atd., byly v dobrém a funkčním stavu. Druhý objekt lokality Mírová má opět mnoho z původního dobového vybavení a rozvodných sítí, jejich standard a vyplývající funkčnost je však horší,

Oznámení o postřiku hmyzu v ul. Královehradecká (zdroj: vlastní foto)

³² Podle informací terénní pracovnice Naděje o.s. vyžadoval v minulosti pan Kříž kauci až 20 000 Kč

³³ Podle informací bytového odboru města KnO hrozilo v dubnu 2015 vystěhování z tohoto důvodu 19 nájemníkům

³⁴ <http://www.worldinvest.cz/realitni-cinnost-najemni-bydleni.php>

než v předešlém případě. Jako důsledek častého střídání nájemníků je stav bytů mnohdy značně tristní a poplatný libovůli a chování předchozího nájemníka. Jinými slovy se stává, že v bytě chybí základní vybavení, jako je kuchyňská linka, prahy, dveře mezi jednotlivými místnostmi, nefungují odpady, v části bytu je nefunkční elektroinstalace, či elektrické zásuvky chybějí. Jeden z respondentů uvedl, že má prasklou záchodovou mísu, jejíž výměnu zatím neúspěšně urgoval u pana Kříže. Obecným pravidlem při zdejším pronájmu je odpovědnost nájemníka za jakékoliv opravy v bytě, o který má zájem – pokud se zájemci o podnájem nelíbí, že v daném bytě nefunguje teplá voda v kuchyni, chybějí elektrické zásuvky v ložnici, nebo světla v obývacím pokoji, nemusí podepisovat nájemní smlouvu. Z praxe vyplývá, že v jiných případech obvyklá klauzule při ukončení nájemní smlouvy o „vedení bytu do původního stavu“ by v tomto případě byla velice obtížně vymahatelná. Podmínkou je pak zanechání veškerého nábytku. Jedna z respondentek dále uvedla, že se lze s panem Křížem domluvit na přistěhování některého nábytku (např. právě kuchyňské linky) ze sousedních bytů, které jsou aktuálně prázdné.

Zároveň mezi nájemníky nespokojenými se stávajícím nájmem panuje jistá míra rivality při čekání na uvolnění *lepší* bytů (tedy těch v lepším stavu, s lepší výbavou, případně nezamořených hmyzem), do kterých by se mohli případně přestěhovat. Někteří z respondentů se otevřeně svěřili, že už „pustili“ několik předchozích příležitostí se přestěhovat do jiného bytu v rámci domu, protože čekají na buď konkrétní byt, či patro, nebo hrají roli i další kritéria (např. blízkost příbuzných, lokální sousedské vztahy apod.). Přítomnost domácího hmyzu byla reflektována jako častá a prakticky neřešitelná vzhledem k dobrovolné odpovědnosti jednotlivých partají zaplatit deratizaci (cca 700 – 800 Kč) a častému přinášení kontaminovaných kusů nábytku. V několika rozhovorech byla zmíněna (možná do jisté míry symbolická) hranice mezi určitými patry – byty ve vyšších patrech byly vnímány jako špatné a zamořené, zatímco byty v nižších patrech jako čisté a žádoucí.

Specifickým tématem je problematika samostatně žijících seniorů (bez rodinného zázemí), kteří obývají městské byty. Index stáří se v posledních pěti letech zvýšil³⁵ a s ním i relativní počet lidí v důchodovém věku, kteří nemají odpracováno dostatečné množství let opravňující je k pobírání důchodu. Potenciálně hrozící propad do chudoby a související sociální vyloučení je třeba adresně řešit odpovídajícím navýšením kapacit terénních sociálních služeb, asistovaného bydlení a dalších nástrojů v kontextu celého regionu.

Zadlužení

Prakticky každý z respondentů byl v době terénního mapování sám zadlužený, nebo ví o někom z blízkého okruhu, který dluhy má. Jde o epidemický symptom sociálního vyloučení, ke kterému dosud nebylo v KnO, kromě konkrétních aktivit terénních pracovníků sociálního odboru, Naděje o.s., či RADKA o.s., nijak systematicky přistoupeno. Obecně lze říci, že dluhy jsou takovou samozřejmostí, že dlužníky u svého okolí nijak nestigmatizují a jde o všední téma hovorů. Dluhy jsou registrovány jak odborem financí a majetku města, majiteli/pronajímateli bytů, energetickými společnostmi, pojišťovnami, bankami i nebankovními subjekty poskytujícími půjčky. Půjčky často kryjí jedna druhou – pro zaplacení

³⁵ Viz https://geoportal.kr-ustecky.cz/gs/data/uploads/UAP/Kadan/3_aktualizace_2014/textova_cast/klasterec.pdf

jedné pohledávky/splátky je uzavřena druhá půjčka a částky se nezřídka šplhají až do statisíců korun. Při nahlédnutí do Insolvenčního rejstříku lze odvodit, že institut osobního bankrotu (oddlužení) je hojně využíván³⁶. Podle hrubých odhadů odboru financí a majetku města KnO je vedeno cca 8 300 dlužníků s celkovou výší dluhu cca 19,4 mil³⁷. Kč za nájemné, poplatky, pokuty atd. Přestože jde o hrubý a plošný odhad nevypovídající nic konkrétního o obyvatelích vyloučené lokality, lze na jeho základě získat relevantní povědomí o kontextu, ve kterém se o zadlužení obyvatel sociálně vyloučené lokality hovoří. Pro ilustraci uvádím příklad již oddluženého obyvatele lokality Mírová, který dlouhodobě žije s rodinou v č.p. 480 a chodí pravidelně do dvou zaměstnání, jehož uznané pohledávky čtyřem věřitelům (jedné pojišťovně, jedné bankovní a dvěma nebankovním společnostem) činily v roce 2011 přesně 531 261 Kč. Podle dostupných informací byla celková výše dluhů, respektive jejich reálná nevymahatelnost, jedním z argumentů pro odprodej panelových domů v lokalitě Mírová soukromému majiteli.

Zadlužení u pronajímatelů bytů je u respondentů – současných nájemníků poměrně běžné a nezřídka jsou nesplacené pohledávky (nájem, nedoplatky za energie) důvodem častého vystěhovávání. V lokalitě Mírová jsou dluhy řešeny s panem Křížem, s nímž se lze za určitých podmínek (např. životní situace, spolehlivost, lokální původ/známost...) domluvit na splátkovém kalendáři (který je nejčastěji smluvní, nikoliv formulovaný na papíře). Během rozhovorů zaznělo několik příkladů relativně vysokých dlužných částek splácených po pětistovce měsíčně. Nejčastějším zdrojem dluhů v lokalitě Mírová je vedle samotného nájmu nedoplatek za vodu. Jeden z respondentů (obyvatel Mírové č.p. 481) dlužil v době mapování za vodu 93 000 Kč, aniž pro to měl nějaké uspokojivé vysvětlení – požadovanou částku zároveň nijak nerozporoval. Paušální poplatky za vodu a topení jsou podle nájemníků standardně nadhodnocené a z jejich přeplatků se automaticky hradí často vznikající dluhy na nájemném. Neuhrazené a rostoucí dluhy se řeší písemnými a osobními výzvami, které nezřídka vedou až k soudním a exekčním řízením. Z rozhovorů dále zaznívala obecná podezřívavost vůči způsobu, jak se k těmto vyúčtováním dospívá, společně s častými nesrovnalostmi údajů na měřících zařízeních umístěných v bytech a vyúčtovaných hodnotách „na papíře“ (které jsou odečítány „na dálku“, bez fyzické kontroly měřičů). Zdůrazňuji, že jde o interpretaci získanou od nájemníků a je zde uvedena pouze pro úplnost.

Častá nejistota a nezkušenost na straně nájemníků dosud není kompenzována odpovídající sociální službou – občansko-právní, dluhová či právní poradna ve městě zřejmě chybí³⁸. Specifický případ zadlužení se týkal nájemníka SVB Královehradecká ve stejnojmenné ulici (č.p. 419), který v době mapování dlužil sdružení cca 230 000 Kč na nájemném. Byl aktuálně v exekčním řízení a v kontextu výše dlužné částky se sdružení samo obávalo o vlastní finanční stabilitu. Přesto SVB nespolupracuje ani s městem, ani s žádným jiným odborným subjektem (kromě právníka) na možných řešeních stávající situace.

³⁶ K datu 22.5.2015 bylo v insolvenčním rejstříku povoleno 18 případů osobního bankrotu v lokalitě Mírová (13 případů přímo v Mírové č.p.480) (zdroj: <https://isir.justice.cz>)

³⁷ Pro srovnání např. schválený rozpočet Oddělení správy majetku a bytového fondu KnO pro rok 2015 je 13 216 600 Kč. (zdroj: <http://www.klasterec.cz/mesto/hospodareni-mesta/rozpocet/>)

³⁸ Dluhové poradenství a nástroje pro zvyšování finanční gramotnosti figurují jako prioritní v KPSS 2012-2016, v Kadani funguje poradna pro rodinu a mezilidské vztahy.

Oslovení respondenti měli častou zkušenost jak s půjčkami u bankovních domů, tak především s nejznámějšími nebankovními společnostmi poskytujícími půjčky na vysoký úrok (Cetelem a.s., HomeCredit a.s., Provident a.s.). Několikrát jsem byl osobně konfrontován u respondentů s představou, že jsem sám agent některé z těchto společností, na základě čehož lze předpokládat, že jejich návštěvy nejsou u obyvatel této lokality neobvyklé. Nikdo z dotazovaných nezmínil, ani neidentifikoval žádnou soukromou osobu, která by půjčovala peníze (lichva). Terénní pracovnice Naděje o.s. však upozornila na přítomnost lichvy s tím, že dotyční půjčují na 70% úrok a mají mezi klienty „značný respekt - že se jich bojí“ (údajně jde o 2 až 3 osoby). Každopádně tuto informaci se nepodařilo z jiného zdroje ověřit.

Se zadlužením často související téma regulace hazardu se v KnO tematizuje skrze opakovaná projednávání na zastupitelstvu, která má dosud praktický výsledek ve vyhlášce o zákazu propagace hazardu ve městě. Jsou zde v provozu 3 podniky s VHP/VLT, které se však na základě vyhlášky nesmí propagovat na veřejnosti a mít světelnou reklamu. Jsou prý pravidelně kontrolovány policií, společně s pracovníky ÚP (pod agendou hmotné nouze). Přítomní lidé pobírající dávky hmotné nouze mohou být sankcionováni např. vyplácením podpory v nezaměstnanosti v potravinových poukázkách („tiketech“ - nejméně 35% a nejvýše 65% přiznané dávky). Z rozhovorů vyplynulo, že tyto tikety lze jednoduše vyměnit v „příznivém“ kurzu u místních drobných prodejců, čímž je efektivita takového nástroje značně kompromitována³⁹.

Zaměstnanost a příjmy

V Chomutovském okrese se úroveň nezaměstnanosti pohybuje v průměru kolem 11%, zatímco v samotném KnO je o zhruba půl procentního bodu nižší⁴⁰. Mezi obyvateli lokality Mírová, respektive č.p. 480 je nezaměstnanost plošně rozšířeným jevem, a to jak podle odhadů respondentů, tak podle šetření provedeného sociálními pracovníky MěÚ KnO z 10. 2. 2015. Respondenti odhadovali celkový počet zaměstnaných obyvatel lokality na 10 lidí, sociálním pracovníkům z průzkumu vyšlo 9 zaměstnaných lidí⁴¹. Stejný průzkum identifikoval 58 domácností (jednotlivců i rodin)pobírajících sociální dávky z ÚP. Podle dat KoP ÚP je z lokality Mírová (k 24. 4. 2015) 69 osob registrovaných uchazečů o práci na ÚP. Toto číslo v kontextu celkového počtu lidí (cca 122 dospělých žije jen v č.p. 480⁴²) žijících v obou panelových domech poskytuje jen rámcový pojem o míře nezaměstnanosti v lokalitě Mírová, ačkoliv přesnější statistiky nejsou dostupné. Vysvětlením může být jejich registrace na jiném, než místním ÚP, jiná nahlášená adresa pro doručování pošty, nebo účastenství na

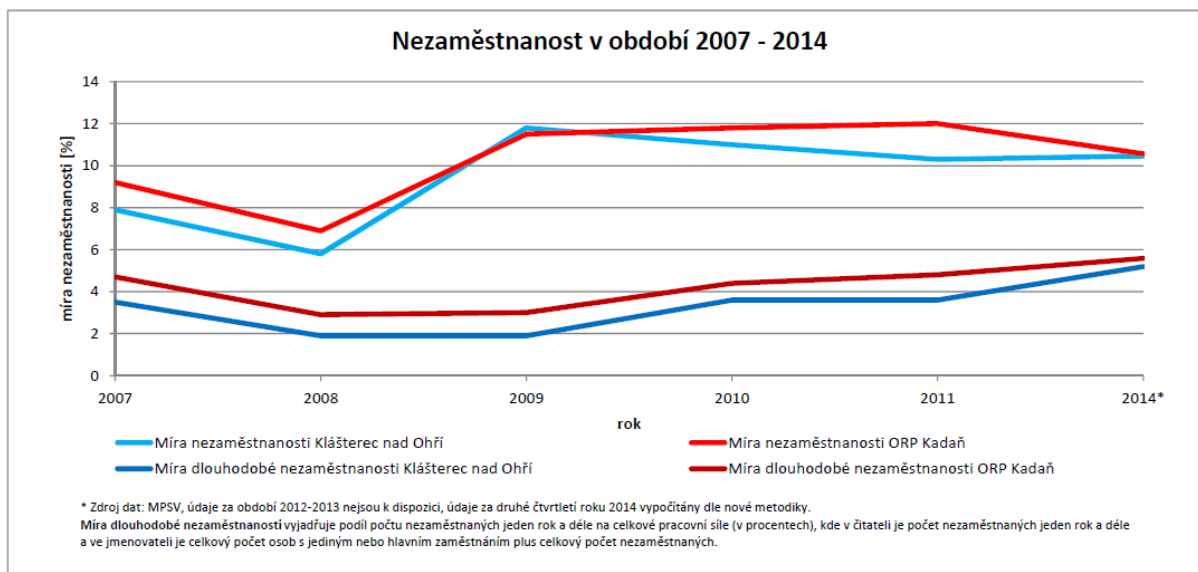
³⁹ Z komentáře ÚP dále vyplývá, že „o možnosti vyměnit poukázky za hotovost mají neověřené informace, kdy údajně dochází k výměně v poměru 1000,-Kč v poukázce za 750,-Kč v hotovosti. Bohužel úřad práce nemá pravomoc provádět kontroly těchto drobných prodejců, u kterých k výměnám údajně dochází. Zda se jedná o výhodný kurz výměny, by se dalo polemizovat hlavně v souvislosti s tím, že klienti dostávají v poukázkách pouze část dávky, kdy zbytek dávky dostanou v hotovosti a stejně si musí nakoupit jídlo a základní toaletní potřeby, které by těmito poukázkami mohli zaplatit a za poukázky v hodnotě 1000,-Kč si mohou nakoupit více zboží než za hotovost 750,-Kč.“ (Zdroj: emailová komunikace)

⁴⁰ Zdroj: materiál LP PS zaměstnanost.

⁴¹ Správce domů toto rozporoval tvrzením, že ví minimálně o 30 zaměstnaných nájemnících v č.p. 480.

⁴² Zdroj: zpráva z terénního mapování sociálního odboru MěÚKnO z 10.2.2015

pololegální/nelegální pracovní činnosti⁴³. Podle opakovaných výpovědí není pravdou, že místní nepracují: „když přijdete v pět ráno, potkáte tu před barákem hlouček nastoupenejch chlapů v montérkách čekajících na odvoz.“ Tato námezdní síla bývá zjevně využívána místními drobnými živnostníky v manuálních odvětvích, jako jsou zemní práce, stavebnictví a jiné nekvalifikované/nízko kvalifikované profese. Vzhledem k nízké vzdělanostní struktuře obyvatel lokality Mírová s převažujícím základním, či nedokončeným středním/učňovským vzděláním⁴⁴ reálně ani jiná práce nepřichází v úvahu. Ze vzorku zjištěných reálných výší platu lze usuzovat, že na demotivaci obyvatel lokality Mírová ve snaze hledat si zaměstnání se podílí i nízké průměrné mzdy v relevantních odvětvích⁴⁵. Časté exekuční výměry a dluhy srážejí reálnou výši potenciálního výdělku ještě níže, což v porovnání s výší sociálních dávek a podpory v hmotné nouzi nepředstavuje pro tuto skupinu lidí bez zaměstnání realistickou alternativu.

zdroj: III. úplná aktualizace Územně analytických podkladů ORP Kadaň 2014

Jakkoliv je perspektiva města ve vztahu k podnikání a jeho potenciálnímu rozvoji nadprůměrná v rámci regionu⁴⁶ a místní průmyslový park je plný prosperujících podniků, na skupinu obyvatel ohroženou sociálním vyloučením má tato pozitivní skutečnost jen malý efekt a v termínech pracovních příležitostí jim to přináší mizivé výhody. V městské průmyslové zóně a v přítomných velkých podnicích (ZKL KnO a.s., Thun 1794 a.s., BOS Automotive, HOPI, ICEN, KJZ s.r.o.) je poptávka po odborné řemeslné, či certifikované práci, na kterou tito lidé většinou nemají potřebnou kvalifikaci, ani zkušenosti či požadovanou praxi. Rekvalifikační kurzy a zaškolení poskytovaná ÚP jsou v nejlepším případě využívána sporadicky, ovšem o stávající nabídce, nebo o posledním absolvovaném kurzu nikdo neměl konkrétnější představu. Obecně nepanuje větší důvěra ve schopnost ÚP skrze dostupné

⁴³ Tento počet je nižší o obyvatele neregistrované na ÚP – obyvatele na mateřské dovolené či rodičovském příspěvku, dále o obyvatele pobírající důchod (starobní či invalidní), obyvatele pečující o osobu blízkou bezmocnou, obyvatele vyřazené z evidence úřadu práce sankčním způsobem.

⁴⁴ Zdroj: materiál LP PS zaměstnanost.

⁴⁵ V oborech s požadavkem základního vzdělání/vyučení bez maturity platy dosahují max. 14 000 Kč (zdroj: aktuální nabídka práce na KoP ÚP)

⁴⁶ Zdroj: http://www.kr-ustecky.cz/files/uap/06_Vyvaznost.pdf

nástroje zvýšit šance uchazečů na získání trvalejší práce. Pokud ano, pak šlo o úvazky na pozicích uklízeč/uklízečka, nezřídka vypovězené po uplynutí zkušební doby (tedy cca 3 měsících).

Z dalších rozhovorů na toto téma se opakovaly dva momenty: podezření na diskriminaci ve výběru lidí pracujících skrze veřejně prospěšné práce (VPP) pro technické služby města KnO a opakující se nabídka volných pracovních pozic bez smlouvy (tzn. za „peníze na ruku“). V prvním případě je reálnost tohoto podezření obtížně zhodnotitelná, neboť např. opakovaně střetnutá pracovní četa uklízející každodenně v lokalitě prokazatelně zaměstnávala několik Romů. Město momentálně zaměstnává 6 pracovníků malých technických služeb na VPP, v jejichž výběru je politika jejich provozovatelů⁴⁷ často vedena racionální potřebou zaměstnat již ověřené pracovníky na úkor nových žadatelů. Integrační charakter tohoto nástroje APZ (VPP) je tedy diskutabilní a ze systémových důvodů nevhodná k nápomoci při řešení chronické nezaměstnanosti mezi obyvateli lokality. V druhém případě jde naopak o zjevně diskriminační praktiky ze strany některých velkých lokálních zaměstnavatelů (navíc z korporátního prostředí), které nejenže vylučuje tyto neoficiální pracovníky z možnosti oficiálně svou práci vykázat a čerpat z ní odpovídající bonusy, zároveň je udržuje ve značné nejistotě, potažmo závislosti na libovůli „zaměstnavatele“, pokud tací nejsou smluvně vázáni dodržovat pracovní podmínky ukotvené v legálním kontraktu. Z objektivních důvodů vyjadřovali respondenti značnou liknavost nabízenou práci přijmout. Přestože by se jim peníze navíc hodily, obava z kontroly z ÚP/sociálního odboru vedoucí k sankcím, či z pomluv a „práškačství“ všeobecně závistivých lidí pro ně představuje reálné riziko, které se jim většinou nevyplatí podstoupit. V každém případě se nezaměstnaným většinou nechce riskovat vyřazení z evidence a ztrátu jistot dávek sociální podpory a dalších příspěvků. Popsané praktiky některých lokálních zaměstnavatelů by však především neměly uniknout pozornosti kontrolním orgánům státní správy (Státního úřadu inspekce práce).

Podle průzkumu Ústeckého kraje patří KnO mezi druhou nejperspektivnější skupinu obcí s pověřeným obecním úřadem v kategorii předpokladů pro ekonomický rozvoj⁴⁸. To mimo jiné souvisí s dobrou dopravní dostupností a rozvíjející se průmyslovou zónou – nadprůměru, respektive průměru tak dosahuje KnO v kategoriích velkých a středních zaměstnavatelů do 20 zaměstnanců. Naopak podprůměrné hodnoty oproti zbytku kraje vykazuje v podnikání fyzických osob (malých živnostníků). Podle statistik ÚP připadá zhruba 39 volných míst na jednoho uchazeče⁴⁹. Toto číslo však z většiny tvoří odborné řemeslné a kvalifikované profese, na které uchazeči o zaměstnání z řad osob ohrožených sociálním vyloučením často nedosáhnou – obdobně jako se nabídka učebních oborů středního školství neoslovuje sociálním vyloučením ohroženou cílovou skupinu. Jiná situace panuje v nedaleké Kadani, kde je nabídka práce pestřejší a pohyb pracovní síly je mezi oběma městy (oboustranně) značný. Dojezd do vzdálenějších center (Chomutov, Žatec, Karlovy Vary) už představuje zvýšené náklady na dopravu, což při současné minimální mzdě 9200 Kč nemusí představovat atraktivní zlepšení finanční situace oproti stavu při pobírání dávek státní sociální podpory,

⁴⁷ Provozovatelem bude od července 2015 Klášterská kyselka s.r.o., jejímž 100% vlastníkem je město KnO.

⁴⁸ Zdroj: http://www.kr-ustecky.cz/files/uap/06_Vyvazenosť.pdf

⁴⁹ Zdroj: materiál LP PS zaměstnanost

hmotné nouze atd.⁵⁰ Východisko představují pololegální pracovní příležitosti (melouchy a práce načerno), v sezóně posílená krátkodobými příležitostmi v místních zemědělských provozech, na polích a v sadech. Rekvalifikace ani jiné aktivizační nástroje klášterského KoP ÚP nejsou mezi obyvateli lokality Mírová registrované, ani známé a nepodařilo se mi najít nikoho, kdo by s nimi měl nějakou bližší, natož pozitivní zkušenost (maximálně VPP, nebo v minulosti veřejná služba), nebo kdo by věděl o jejich aktuální nabídce. Lze důvodně předpokládat, že žádná aktivizační opatření ÚP, která by kompromitovala jistotu jakéhokoli z příspěvků SSP a podpory v nezaměstnanosti, by nenašla u této cílové skupiny odezvu, a to jednak z nedůvěry v jejich reálnou efektivitu (vedoucí v důsledku k nalezení práce), jednak kvůli relativní míře stability, kterou dávky oproti nejistému pracovnímu prostředí představují. Ze zkušeností pracovníků KoP ÚP KnO není o tyto aktivizační nástroje mezi obyvateli lokality Mírová zájem, doprovázený komentáři typu: "Na to jsem hloupý, Ve škole jsem měl problémy, Učení mi nejde, To mi stejně práci nepřinese". Situace u rekvalifikací je pak ještě komplexnější, podmíněná pravidly ukončeného základního vzdělání uchazeče, nižší flexibilitou tohoto nástroje danou nutností vypisovat veřejné výběrové řízení na poskytovatele rekvalifikace, nebo hrozbou sankčního vyřazení z registru ÚP při nesplnění (resp. neukončení) rekvalifikace, které v závěru činí z tohoto nástroje aktivní politiky nezaměstnanosti mezi obyvateli lokality Mírová nepříliš využívanou možnost.

Sociální služby a podpůrné aktivity

Město KnO se na přelomu 2010 - 2011 připojilo k sousední Kadani v rámci koordinovaného zpracování KPSSS na období 2012 - 2016⁵¹. V tomto strategickém dokumentu byly zpracovány 4 zastřešující témata problematiky seniorů, zdravotně znevýhodněných, sociálně vyloučených a rodiny, dětí a mládeže. V KnO v současnosti působí několik místních poskytovatelů sociálních služeb, jejichž služby jsou do značné míry doplňovány organizacemi primárně působícími/sídlícími v Kadani (například OSPOD, dluhová poradna, K – Centrum, Poradna pro rodinu a mezilidské vztahy). Toto kooperativní nastavení částečně vychází z kapacitních možností KnO a logicky koresponduje se společně vypracovaným a koordinovaným Komunitním plánem sociálních a souvisejících služeb (KPSSS) a navíc kopíruje obvyklé migrační trajektorie klientů. Kadaň zaznamenala v minulých letech velký nárůst sociálních služeb, aktivit místních NNO a návazných aktivit⁵², které mají nyní tendenci etablovat se i v KnO, kde již beztak svoje služby v rámci terénních programů a ambulantních služeb NNO nabízejí. Město KnO je od roku 1998 zřizovatelem Ústavu sociálních služeb, ve kterém poskytuje ubytování seniorům, společně s denním stacionářem, jídelnou, ambulantními i terénními pečovatelskými službami a odlehčovací službou. Pod odborem sociálních věcí, školství a sportu působí také dvě sociální pracovnice společně s pracovnící sociálně-právní ochrany dětí. Dále město zřizuje dětské kluby „Volňásek“ a „Klubíčko“, které byly v roce 2011 sloučeny v rámci přestěhování do nových prostor ve „4 základní“ ZŠ

⁵⁰ Viz <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-k-oblasti-zamestnanost/kdy-se-prace-vyplati-cela-studie-mkc-2014/download>

⁵¹ Viz http://www.klasterec.cz/e_download.php?file=data/editor/92cs_1.pdf&original=Komunitn%C3%AD+pl%C3%A1n.pdf. Kadaň již měla předchozí zkušenost s komunitním plánováním v předchozím období 2006 – 2010

⁵² Viz např. <http://www.socialni-zaclenovani.cz/kadan-resi-situaci-socialne-slabych-koncepcne>

Petlérská⁵³. Město dále úzce spolupracuje s Naděje o.s., která je provozovatelem Domu Naděje v ulici Osvobozená 556 a zároveň jediným nezávislým rezidentním poskytovatelem sociálních služeb⁵⁴. Prostory pro činnost získalo v roce 2008 od města, které ubytovnu v minulosti provozovalo. Sdružení zde zřídilo azylové bydlení, noclehárnu a realizuje terénní asistenční program pro rodiny s dětmi a jednotlivce. Od roku 2013 provozuje ve stejném objektu i nízkoprahové denní centrum pro osoby bez přístřeší a značně využívanou potravinovou banku (součást Potravinové banky Ústeckého kraje). Na oběd sem každodenně chodí, kromě ubytovaných v azylovém domě a bezdomovců, i někteří bývalí rezidenti momentálně ubytovaní např. v lokalitě Mírová č.p. 480. V rámci terénního programu asistují sociální pracovníci/pracovnice v sociálních službách cca 20 rodinám (s 35 dětmi) po celém území KnO především mimo lokalitu Mírová. Jejich práce spočívá v řešení aktuálních problémů, výpomoci v kontaktu s úřady a poskytování základního poradenství. V lokalitě Mírová, případně i mezi leckterými bezdomovci (tedy těmi, kteří nebydlí přímo v Azylovém domě), symbolizuje Azylový dům ambivalentní prostor; na jednu stranu má se zdejší pobytem osobní zkušenost řada momentálních obyvatel lokality Mírová – například jeden respondent vypověděl, že tam žil s partnerkou téměř rok, na nic si nemohl stěžovat a navíc ušetřil skoro 90 tisíc Kč. Zároveň je to ale místo, kde se soustřeďují osoby pohybující se na samém dně pomyslného lokálního sociálního žebříčku, kterých meziročně přibývá a se kterými nechce nikdo z místních nic mít – zvláště, pokud jde o Romy. Totéž platí i o sousedící lokalitě „Korea“, jejíž obyvatelé se vymezují proti institucionální atmosféře azylového domu a kladou důraz na solidaritu (jakkoliv jim to nebrání služeb Naděje o.s. využívat).

Do azylového domu Naděje dříve docházela pracovnice kadaňského poskytovatele sociálních služeb Rodiče a děti Kadaně o.s. (RADKA), v rámci spolupráce při ubytování klientů a obecné výměně informací o společných klientech z terénu. Nyní realizuje terénní program RADKA nezávisle a soustředí se na sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi, odborné sociální poradenství a dobrovolnické programy mimoškolních a doučovacích aktivit v rámci klubu „Všechnálek“ při ZŠ Petlérská. RADKA o.s. od roku 2013 každoročně žádá město KnO o podporu pro poskytování svých služeb, momentálně pro navýšení personálního obsazení (školní příprava) a zajištění vhodného prostoru ve městě pro poskytování ambulantních služeb (SAS/dluhová poradna), ovšem doposud bez úspěchu.

Oba poskytovatelé (RADKA i Naděje) se shodují na potřebě posílit kapacity terénních programů, neboť se při víceméně setrvalém absolutním počtu klientů zintenzivňuje a prohlubuje práce s nimi. K požadavku posílení terénních programů se připojuje i v KnO působící terénní program Světlo o.s./K-centra Kadaň poskytující služby protidrogové prevence, poradenství a výměny materiálu uživatelům drog – v roce 2014 poskytly své služby v K-Centru v Kadani 66 klientům a v rámci terénních výjezdů dalším 86 osobám⁵⁵. Za nutnost dále považují zřízení nízkoprahového klubu pro mládež, který by přispíval k zlepšení situace v oblastech vzdělávání, alternativního trávení volného času, či prevence zneužívání návykových látek a drobné kriminality. Stejně tak by bylo potřeba zřídit lokální pobočku

⁵³ Jde o rozhodnutí města, které bylo prosazeno proti značné kontroverzi ze strany veřejnosti, viz např.

http://m.denik.cz/chomutovsky_denik/d/klasterec-i-pres-odpor-prestehuji-domy-deti

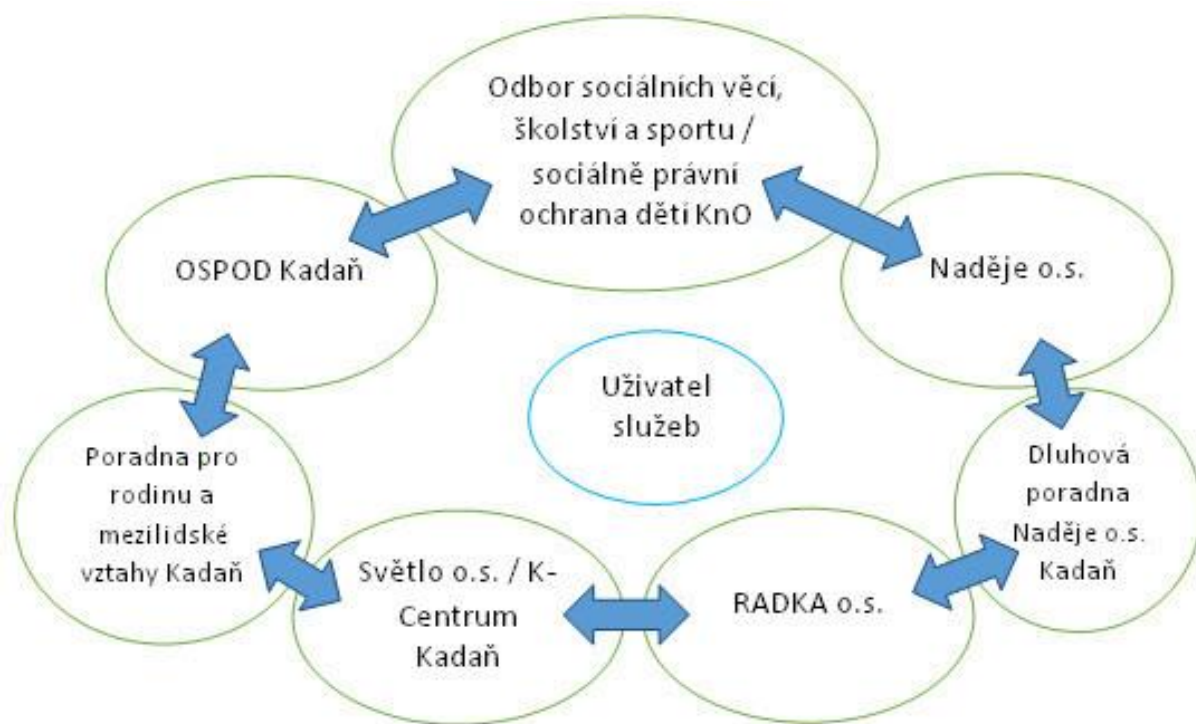
⁵⁴ Jinými slovy je to jediná sociální služba nezřízená městem, která má v KnO oficiální a stabilní působišť (adresu).

⁵⁵ Zdroj: Statistické údaje roku 2014 včetně porovnání s rokem 2013, K-Centrum Kadaň a Terénní program Kadaňsko, K-Centrum Kadaň/Světlo o.s. 2015

dluhového poradenství, které je momentálně dostupné v rámci kadaňského centra Naděje o.s.

Mezi klienty/respondenty z lokality Mírová panovalo poměrně dobré, byť poněkud nekonkrétní povědomí o lokálně působících a dostupných službách. Respondenti věděli, že je „něco“ nabízeno v ZŠ Petléřská, nebo že do lokality Mírová jezdí „nějací“ sociální pracovníci, ovšem příliš nerozlišovali mezi jednou, či druhou službou, nebo mezi jedním, či druhým poskytovatelem – znali „svoje“ sociální pracovníky, nebo konkrétní lidi, se kterými pravidelně jednají. Skrze svůj předchozí pobyt v Kadani zůstala řada obyvatel Mírové v rámci zachování kontinuity využívaných služeb v kontaktu s kadaňskými poskytovateli RADKA o.s., nebo Poradnou pro rodinu a mezilidské vztahy Kadaň v případě pěstounských rodin. Služby poskytované jedním subjektem konkrétnímu klientovi se mohou relativně jednoduše překrývat se službami od jiného poskytovatele – to se týká především služeb, jako je terénní asistenční poradenství, rozličné formy sociálně-aktivizačních služeb, nebo asistence při kontaktu s úřady. Při řešení akutních problémů (například týkajících se vyřízení dávek SSP, doplatku na bydlení nebo potřeby návštěvy specializovaného zdravotního zařízení) respondenti oceňovali širší spektrum možností, kterých lze využít - jinými slovy kvitovali více dostupných poskytovatelů asistence. Nepodařilo se ovšem ověřit nějaké konzistentnější preference a lze se domnívat, že v jejich využívání nepanuje nějaký stabilnější vzorec (využijí zrovna tu, která je první dostupná/nabídne se první/dostane na ni doporučení). Oproti tomu u služeb, které jsou založené na bližším a dlouhodobějším kontaktu mezi klientem a sociálním pracovníkem (např. při prohlubování socio-ekonomických kompetencí, sanaci rodiny, či poskytování jiných forem sociálně-aktivizačních služeb) je patrné, že klienti preferují „svoje“ poskytovatele, u kterých se, pokud to jde, snaží setrvat (například pěstounské rodiny).

Potenciální (jednoznačné) pozitivum svobody koncových klientů v jejich volbě poskytovatele sociálních služeb má však i druhou stranu. V situaci, kdy angažovaní poskytovatelé vytvářejí konkurenční prostředí a nesdílí mezi sebou informace o svém působení, klientech apod., může se jednoduše stát, že některé aktivity jsou opakované, další naopak zůstávají zcela opomenuté, či je na základě neúplných a kusých informací práce s klienty neefektivní. Zvýšení schopnosti kooperace a koordinace přítomných sociálních služeb a zvláště jejich čisté vymezení tak, aby na sebe ideálně navazovaly a vzájemně se podporovaly, by přispělo ke schopnosti všech zúčastněných efektivněji řešit jednotlivé aspekty přítomných sociálních problémů.

Vzdělání

Podle dlouhodobých statistik je Ústecký kraj společně s Karlovarským oblastí s nejnepříznivější vzdělanostní skladbou obyvatel v ČR. Nejpočetněji je zastoupená skupina s ukončeným středním vzděláním bez maturity včetně vyučení (38,31%) u mužů, zatímco mezi ženami převládá základní vzdělání (27%)⁵⁶. Tyto dvě kategorie jsou také jediné, ve kterých Ústecký kraj dosahuje vyšších hodnot, než je celorepublikový průměr. U vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ztrácí oproti průměru téměř 4% a po Praze má také druhé nejvyšší hodnoty lidí, u nichž se vzdělání nepodařilo zjistit vůbec. Průměr mezi obyvateli lokality Mírová je velmi pravděpodobně ještě o stupeň níže. Starší generace rodičů a prarodičů měla velmi pravděpodobně omezený přístup ke vzdělání (speciální, nebo praktické ZŠ, maximálně vyučení), což se mimo jiné odráží v neproblematizovaném přijímání tohoto typu vzdělání z jejich strany, bez vyšší ambice v standardním základním školství pro svoje děti. Lokálně je dostupnost středního školství dobrá a nabízí v KnO, nebo ve vedlejší Kadani poměrně atraktivní obory (soc. práce, obchod a stavebnictví, gastronomie, technické a automobilní obory), která však, specificky z cílové skupiny v lokalitě Mírová, nenacházejí odezvu.

V KnO se nachází pět, respektive čtyři mateřské školy (MŠ Stonožka Školní 518 je detašovaným pracovištěm MŠ Duha Dlouhá 540) tři základní školy a gymnázium spojené se střední odbornou školou nabízející obor „sociální činnost“. Kromě toho je zde jedna ZŠ praktická a jedna ZUŠ. Zřizovatelem všech zdejších školních institucí je město KnO, kromě

⁵⁶Zdroj: ČSÚ SLDB 2011

gymnázia a SOŠ, které zřizuje Ústecký kraj. Kapacity všech úrovní vzdělávacích institucí jsou kapacitně vyhovující – v MŠ je kapacita vyšší než je poptávka a současná naplněnost a ZŠ v Krátké a Školní ulici naplnily tři první třídy a ZŠ v Petléřské ulici pak dvě⁵⁷.

V době mapování řešilo město KnO dvě zásadní transformační iniciativy – sdružování všech mateřských škol pod jednu správní organizaci do roku 2016⁵⁸ a postupnou integraci ZŠ Praktické pod ZŠ Petléřskou⁵⁹. Oba záměry byly diskutovány na veřejném zasedání zastupitelstva 29.4.2015. Cílem města v případě slučování MŠ pod jeden centralizovaný subjekt byla lepší koordinace a ekonomičtější provoz. Městem bylo přislíbeno, že dosavadní způsob práce a autonomie jednotlivých pracovišť zůstanou nezměněny, zaměstnanci se ale obávali monopolizace a unifikace fungování MŠ v rámci města. Integrace ZŠ Praktické pod ZŠ Petléřskou byla kritizována pro nedostatečné zdůvodnění, obavu o její zánik a nejistotu v meze praktické součinnosti se ZŠ. Město záměr obhajovalo jako nutnost vyhovění měnícím se podmínkám inkluzivního vzdělávání. Obě tendence vzbudily velký zájem odborné a zainteresované laické veřejnosti, v nichž silně převažoval negativní postoj k oběma navrhovaným krokům založený na spokojenosti s dosavadním uspořádáním (konkrétně s fungováním ZŠ Praktické) a nejistotou vztahující se k novému nastavení.

Vzdělávací instituce využívají individuální vzdělávací plány a integrují děti se specifickými poruchami skupinově v rámci speciálních tříd, využívají asistentů pedagoga, školních psychologů a spolupracují s Pedagogicko-psychologickou poradnou. Koherentní přehled o počtech dětí/žáků z prostředí ohroženého sociálním vyloučením, respektive těch, kteří využívají tyto specifické vzdělávací pomůcky a možnosti, je mezi zdejšími institucemi registrován interně, někde chybí a nelze tak ověřit bližší (reálnou) souvislost mezi oběma faktory. Tato absence může být dána jak nekonzistentní definicí sociálního vyloučení, či jeho stereotypní představou provázanou s etnicitou (která je neméně problematicky definována/připisována), tak reálnou problematičností tyto informace v konkrétních případech zjistit.

⁵⁷ ZŠ Školní od 1.9.2015 rozšiřuje kapacitu o jednu první třídu

⁵⁸ Viz http://www.klasterec.cz/evt_file.php?file=541 – odsouhlaseno zastupitelstvem k 1.1.2016.

⁵⁹ Podle dostupných informací je prozatím tento záměr odložen.

Tabulka relevantních indikátorů ve vzdělávacích institucích KnO

	3. ZŠ Školní 519	4.ZŠ Petléřská 447	1. ZŠ Krátká 676	MŠ Souběžná 205	MŠ Lesní 545	MŠ Dlouhá 540	MŠ Školní 518
Celková kapacita	do 31.8.2015 - 420 žáků, od 1. 9.2015 - 450 žáků, aktuálně 416	250 (přípravná třída - 15; 1.B - 15)	700	kapacita 112/naplněno 102 (+spec. třída)	80	100	155
Spec. vzdělávací potřeby /ze SVL	41 SVP / 75 SVL	89 (14; 15)	73 ze SVP	1 třída podle §16/2	1. třída - 7 dětí;2. třída - 7 dětí;3. třída - 7 dětí	0	14
Individuálně / skupinově integrování	14	16 (0; 1)	z toho 33 IVP	14 dětí skupinová integrace/ vady řeči +4 děti indiv.integrace více vad		0	10 individ. 4 skupinově
Absence(neo mluv.hodiny)	5/51 hodin	5 (0; 0)	12	0		0	0
Předčasné ukončení	8	0	0	0		0	0
Výčet podpůrných opatření	Asistent pedagoga (5 asistentů pro 7 žáků v 2014/2015), Psycholog (zatím není, pokud by byl možný i na částečný úvazek)	4x asistent pedagoga (1xAP; 1xAP); úpravy v ŠVP, individuální plány,hodnocení, zapůjčování pomůcek, spolupráce s PPP, OSPOD, Radka o.s.	Asistent pedagoga–kraj. úvazek0,75 ; Pomocný asistent pedagoga–ÚP, úvazek 1,0; RADKAKadaň–doučování; PPP Kadaň doučování; OS Světlo;Školní psycholog, úvazek 0,5 MŠMT	Ředitelka školy - spec.pedagog / logopedický asistent : státní zkouška Bc./ -učitelka MŠ - logopedický preventista/kurz MŠMT ČR		0	3 x Asistent pedagoga na 0,5 úvazku
Další informace	počet dětí, které nastoupily na ZŠ z MŠ/přípravné třídy/předškolního klubu/bez přípravy/počet odkladů: z celkového počtu žáků 1. Tříd z MŠ- 67; PT – 3, jiná škola- 1; dodatečné odklady – 3	počet nastupujících žáků - celkem 36 z toho 11 odkladů, 25 žáků soc.znevýhodněných; počet žáků, kteří nastoupili na SŠ - celkem 34 z toho 14 na SOU; počet žáků, které přestoupily bez přípravy - 0		a/ dítě podle etnické příslušnosti =3; b/ dítě z rodiny s nízkým sociálním statusem= 2; c/ dítě z rodiny s nízkými příjmy=5; d/dítě z vícečetné rodiny=4; e/dítě z neúplné rodiny=13	a/dítě podle etnické příslušnosti =2 (4-6 let);b/dítě z rodiny s nízkým soc. statusem=7 (3-6 let);c/dítě z rodiny s nízkými příjmy=3 (4-5 let); d/dítě z vícečetné rodiny=0;e/dítě z neúplné rodiny=14 (2-6 let);f/dítě z málo podnětného prostředí=9 (2-6 let);g/dítě ohrožené soc. patologickými jevy=3 (3-6 let); h/dítě žijící v SVL=0		22 úlev pro soc. slabé rodiny, (které neplatí školné) a odhadujeme ještě cca 10 samoživitelů, kdy rodiče nedokáží včas přinést úlevu či zaplatit školné/stravné

(zdroj: lokální partnerství)

Předškolní vzdělávání

Největší mateřskou školou je MŠ Školní 518, které je detašovaným pracovištěm MŠ Dlouhá 540. Je zároveň prostorově nejbližší MŠ k lokalitě Mírová, nacházející se několik málo minut chůze daleko. V rámci maximální kapacity 155 dětí registrují 14 dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, mezi kterými se dále nerozlišuje a prolíná se se skupinou dětí ze sociálně vyloučené lokality. Kromě 4 dětí vyžadujících individuální přístup je zde 10 skupinově integrovaných dětí (např. s vadami řeči), se kterými se pracuje ve speciální třídě, pro kterou musejí každoročně obnovovat souhlas z KÚ Ústeckého kraje. Pracují s nimi 3 asistenti pedagoga na 0,5 úvazku, a i jejichž úvazek je nutné každoročně obnovovat. Naopak v MŠ Dlouhá 540 žádné specifické potřeby neuvádějí a její kapacita je také o zhruba třetinu nižší (100 dětí). Souhrnně evidují tyto dvě MŠ 22 úlev pro sociálně slabé rodiny, navíc s cca 10 matkami-samoživitelkami, pro které upravují individuální platební plán (za školné, stravné atd.).

MŠ Lesní má kapacitu 80 dětí. Ve třech třídách uvádějí po 7 dětech (celkem tedy 21) vyžadujících individuální přístup bez momentálního využívání asistenta pedagoga. Podrobněji rozlišují důvody zařazení dětí do této specifické kategorie (přičemž konkrétní důvody se nejednou překrývají):

Důvod zařazení	Počet dětí	Věková skupina
1. Z rodiny s nízkým soc. statutem	7	3-6 let
2. Z rodiny s nízkými příjmy	3	4-5 let
3. Z neúplné rodiny	14	2-6 let
4. Z vícečetné rodiny	0	0
5. Z málo podnětného prostředí	9	2- 6 let
6. Ohrožené soc. patologickými jevy	3	3-6 let
7. Žijící ve vyloučené lokalitě	0	0
8. Etnická příslušnost	2	4-6 let
9. Náboženská menšina	0	0

zdroj: materiál LP - PS Vzdělávání

Do MŠ Souběžná 205 momentálně dochází 102, ale i její kapacita je o cca 10 míst vyšší. Mají zřízenou jednu třídu pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ve které skupinově integrují 14 dětí a navíc se věnují dalším 4 – převažujícím důvodem jsou blíže nespecifikované „vady“. Zdejší učitelka a ředitelka mají logopedickou specializaci (asistentka & preventistka), ovšem asistenta pedagoga zde nemají. Děti dále registrují podle následujících kategorií:

dítě podle etnické příslušnosti	3
dítě z rodiny s nízkým sociálním statusem	2
dítě z rodiny s nízkými příjmy	5
dítě z vícečetné rodiny	4
dítě z neúplné rodiny	13

MŠ se potýkají s problémem snižujícího se počtu dětí a postupným uvolňováním svých kapacit – momentálně se celková naplněnost kapacit MŠ pohybuje okolo 60%⁶⁰. Snaží se to však vidět jako příležitost pro využití uvolněných prostor k dalším aktivitám např. zřízení mateřského (nebo komunitního) centra pro děti od 0,5 -1 roku do 3 let, které by mohlo plynule navazovat na MŠ. V této souvislosti se nejperspektivněji profiluje MŠ Školní, která díky své prostorové blízkosti k lokalitě Mírová (odkud sem dochází nejvíce dětí) a největší kapacitě z kláštereckých MŠ představuje relativně jednoduše využitelný potenciál. Zároveň by bylo možné poskytnout volné prostory pro volnočasové aktivity pro rodiče s dětmi ze sociálně znevýhodněných rodin, nebo otevřít školní zahradu v MŠ Školní s další možností propojit obě zahrady-hřiště MŠ a ZŠ Školní⁶¹. Vedle toho je pro školky obtížné zajistit udržitelné spolufinancování plných úvazků asistentů pedagoga, o které je velký zájem a kteří jsou financováni z KÚ Ústeckého kraje pouze do výše 0,7 úvazku. Opakujícím se tématem je způsob funkčního jednání s rodiči, kteří dluží zařízení peníze za školné a stravné, zatěžují napjatý rozpočet a zpomalují/komplikují možnosti rozvoje (v úvahu přicházejí individuální plány, či splátkové kalendáře). Zmíněna byla i potřeba užší spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP) Kadaň, jejichž služeb bývá využíváno jen sporadicky. Naopak spolupráce s Kadaňským pracovištěm odboru sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) byla hodnocena jako výborná.

Obecně platí, že do rodiče z lokality Mírová automaticky své děti ve věkové kategorii 2-6 let do MŠ neposílají, starají se o ně často doma a sdílejí zodpovědnost za děti mezi jejich staršími sourozenci, případně širším příbuzenstvem, či sousedy. Na prostranství před domem č.p. 480 byl prakticky pokaždé přítomen hlouček dětí v předškolní věku a mladších. Mezi respondenty jsem zaznamenal jediný případ (matka samoživitelka na MD se 4 dalšími dětmi), která vodila jedno své dítě do MŠ Školní. Protože v lokalitě Mírová žijí často rodiny přistěhované z dlouhodobého pobytu v UK, jejich děti mají běžně logopedické problémy, či jim schází základy češtiny a potýkají se tedy s jazykovou bariérou, která by po bližším zmapování potenciálně zakládala potřebu zřízení specializované jazykové/logopedické poradny. Možnost zřídit dětský klub (např. v navrhované variantě v MŠ/ZŠ Školní) by vedle integračního aspektu zároveň potenciálně rozšířila rodičům příležitosti při hledání zaměstnání.

⁶⁰ Zdroj: veřejné zasedání zastupitelstva 29.4.2015

⁶¹ Impulsy vzešlé ze strany MŠ Školní v rámci podkladů pro LP PS Vzdělávání

Základní školství

Kolokviálně se klášterecké základní školy označují čísly: ZŠ Krátká 676 je „první základní“, „druhá základní“ splývá s prvními čtyřmi stupni osmiletého gymnázia Chomutovská 459⁶², „třetí základní“ je ZŠ Školní 519 a „čtvrtá základní“ je ZŠ Petléřská 447. Pokud opět začneme od největší školy, je jí s kapacitou 700 žáků „první základní“ ZŠ Krátká 676, která měla v roce 2013 necelých 550 žáků. Registrují 73 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, z čehož 33 se učí podle individuálního studijního plánu – tito žáci jsou součástí běžných tříd a věnuje se jim jeden asistent pedagoga⁶³ a jeden pomocný asistent pedagoga⁶⁴. Při škole funguje poradenské pracoviště obsazené speciálním pedagogem a výchovným poradcem pro I. stupeň, výchovnou poradkyní pro II. stupeň, školní psycholožkou, školní metodičkou prevence a kariérovou poradkyní, kteří jsou dále v kontaktu s pedagogicko-psychologickou poradnou v Kadani. Škola dále spolupracuje s o.s. Světlo Kadaň na preventivních protidrogových programech a s Radka o.s. a PPP Kadaň na doučovacích aktivitách.

Ve „třetí základní“ bude od 1.9.2015 navýšena kapacita školy ze 420 na 450 žáků. V současnosti je ve škole 416 žáků, z nichž 75 pochází ze sociálně slabších poměrů (z lokality Mírová a dalších). Z celkového počtu žáků využívá zhruba 41 speciální vzdělávací potřeby a dalších 14 je vzděláváno podle individuálního vzdělávacího plánu. Bydliště v lokalitě Mírová podle ředitelky školy nezakládá přímou souvislost s individuálním vzdělávacím plánem, který se ve většině týká žáků z jiných adres v KnO. Ve školním roce 2014/2015 mělo 7 žáků k dispozici 5 asistentů pedagoga. Přípravnou třídu ve „čtvrté základní“ využili 3 žáci z lokality Mírová (z celkových 14 žáků přípravné třídy), kteří sem v minulém roce nastoupili do první třídy, zatímco většina (67) zbývajících žáků prvního ročníku přišla z MŠ. Z rozhovorů nevyplynulo, že by byla propagace a funkce přípravného ročníku většině rodičů z lokality Mírová jasná a lze usuzovat, že docházka dětí do přípravného ročníku se většinou děje z iniciativy pedagogů, kteří tuto možnost rodičům doporučí (například na základě problematického zvládnutí náplně první třídy). Větší spolupráce s rodiči, PPP, dostupnými relevantními službami (případné zřízení dětského klubu pro předškolní věkovou kategorii) by mohl mít mezi cílovou skupinou rodičů vliv na informovanost o možnostech předškolní přípravy.

„Čtvrtá základní“ snížila svou kapacitu z 350 na současných 250 žáků. Každoročně od roku 2003 otevírá bezplatnou přípravnou třídu s kapacitou 15 žáků, která nabízí průběžnou diagnostiku dítěte, logopedickou poradnu a úzkou spolupráci s rodiči. Plná kapacitní obsazenost a dlouhodobost, s jakou tuto službu nabízejí již 12 let je důkazem, že má tento způsob přípravy na školní docházku své opodstatnění. Tuto možnost využívají rodiče dětí z celého KnO, hojně pak z Azylového domu Naděje – obecné povědomí však specificky v lokalitě Mírová chybí, což lze ilustrovat na malém počtu dětí navštěvujících přípravnou třídu v posledním školním roce (v minulém školním roce 4 žáci z lokality). V ostatních ročnících dosahuje počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami téměř 120, z nichž 29 jich je v přípravné a první třídě. 17 žáků je nutné integrovat do širšího kolektivu. Z 36 nově nastoupivších žáků je 25 ze sociálně znevýhodněného prostředí. Podle odhadu ředitele je z

⁶² Po kterých lze, jako po ukončené základní školní docházce, přestoupit na jinou školu.

⁶³ Pozice zřízená krajem (0,75 úvazku)

⁶⁴ Pozice zřízená skrze SÚPM ÚP (1,0 úvazku)

žáků se speciálními vzdělávacími potřebami z lokality Mírová a z azylového domu Naděje pouze třetina. Na SŠ nastoupilo 34 žáků, z čehož 14 na SOU. Škola využívá 6 asistentů pedagoga, z nichž po jednom je v přípravné třídě a jedné z 1. tříd. Dále zde dvakrát týdně (a ve dvou odpoledních časech) provozuje Radka o.s. dětský klub „Všeználek“ pro děti z rodin v nepříznivé sociální situaci od 6 do 15 let, kde vedle primární školní přípravy připravuje volnočasové aktivity (např. příměstské a pobytové tábory) zajišťované pracovníci SAS, nebo proškolenými dobrovolníky. Tento klub byl také jedinou zmiňovanou sociální službou, kterou respondenti z lokality Mírová registrovali (včetně kladného hodnocení) a potvrdili její, byť snad ne zcela pravidelné využívání. Intenzivní zkušenost s prací s dětmi ze sociálně znevýhodněného prostředí je pravděpodobně také důvodem pro plánovou integraci „čtvrté základní“ s Praktickou školou dosud samostatně fungující v budově v Havlíčkově ulici 269.

Praktická škola kombinuje čtyři vzdělávací programy, kromě obecného (který odpovídá běžnému základnímu praktickému vzdělávacímu programu), také tři speciální vzdělávací programy: desetiletý speciální program určený pro děti se středně těžkým nebo těžkým mentální postižením (nebo s jinou kombinací vad /smyslové poškození, psychické nemoci, tělesné postižení apod.). Dále je zde vzdělávací program pro neslyšící a program pro těžké až hluboké mentální postižení. Celkem docházelo v minulém školním roce 60 dětí, ovšem jejich počet se v průběhu roku značně mění v důsledku nezřídka opakovaného stěhování rodin mimo KnO a zpět. Podle vyjádření ředitelky školy tvoří dvě třetiny děti s těžším postižením, z nichž je z lokality Mírová naprosté minimum. Budova, ve které sídlí, je poměrně naddimenzovaná pro potřeby stávajícího objemu studentů a mezi veřejností byla tato skutečnost zmiňovaná jako jedna z možných faktorů hrajících roli v rozhodování o integraci obou ZŠ⁶⁵, ve spojitosti s hledáním vhodných prostor pro městské technické služby.

Rozhovory byly provedeny se 14 rodinami převážně v lokalitě Mírová (10 rodin z č.p. 480, 2 z č.p. 481) a 2 rodiny mimo danou lokalitu v rámci KnO. Rodiče dětí se vzdělávacími institucemi, kam jejich děti docházejí, většinou bez výhrad spokojeni a nezmiňovali žádné alarmující příklady, které by svědčily o opaku. Předškolní zařízení z dotazovaného vzorku využívala pouze jedna matka samoživitelka s nejmladším dítětem, zatímco její tři děti (13, 10 a 8 let) navštěvovaly „4. základní“ v Petléřské ulici a nejstarší dcera (14 let) chodila na ZŠ Praktickou. Další rodina přistěhovaná nedávno z UK se třemi dětmi si při zápisu jednoho z nich na „první základní“ stěžovala na diskriminaci, kdy nejdříve byla odmítnuta z kapacitních důvodů a až po intervenci sociálního odboru bylo její dítě přijato (dvě zbývající děti chodí na ZŠ Praktickou). Určitá úroveň každodenního rasizmu a šikany je mezi rodiči dětí z lokality Mírová široce akceptovaná jako jakási „danost“, nad jejíž každodenní přítomností se nemá smysl příliš pozastavovat. Rozčarované jsou snad jen rodiny čerstvě se navrátilí ze zahraničí (UK), které si už „odvykly“. Nad tento rámeček vybočuje nedávný případ agresivní šikany zaznamenaný na jednom z kláštereckých sídlišť⁶⁶, který koordinovaně řeší o.s. Radka společně s MěÚ OSPOD a který mimo jiné vedl (podle zdroje z Radka o.s.) k znatelnému poklesu zájmu o mimoškolní aktivity a doučovací kroužky (především skrze obavu rodičů dětí o jejich bezpečnost). Související služby nabízí v KnOv rámci DDM v budově ZŠ Petléřská i

⁶⁵ V době mapování navíc kulminoval spor stávající ředitelky PhDr. Jiřiny Malastové se starostkou města KnO související s odvoláním ředitelky k červenci 2015 poté, co ona sama rezignovala na svou funkci v lednu stejného roku. (viz veřejné zasedání zastupitelstva 29.4.2015)

⁶⁶ Konkrétně mezi ulicemi Dlouhá a Okružní, informaci se mi však nepodařilo upřesnit, ani potvrdit z dalšího zdroje.

školní klub, který je otevřen denně od 6:00 do 16:00. Vedle toho ve stejné ZŠ provozuje Radka o.s. dvakrát týdně ambulantní školní přípravu vedenou dobrovolníky a zaměstnanci, kterou v letošním roce navštěvovalo 10 dětí. V minulých letech se prokazují 60% úspěšností – zlepšení doučovaného dítěte v daném předmětu o jeden stupeň⁶⁷. Prozatím se jim však nedaří nastavit vhodnou spolupráci s městem vedoucí k rozšíření těchto aktivit. Oba lokální poskytovatelé sociálních služeb (Radka o.s. i Naděje o.s.) se dále shodli na potřebnosti navýšení počtů asistentů pedagoga v místních ZŠ/MŠ, kteří jsou pro konzistentní a cílenou práci s dětmi ze znevýhodněného prostředí klíčoví.

Rodina, migrace a zdraví

Jak bylo naznačeno dříve, příbuzenská struktura v KnO stojí na primárním rozdělení na „místní“, dlouhodobě usazené Romy, kteří tu žijí nezdědka od konce 2. světové války, či od 50. let, kdy sem byli hromadně přesídlováni v rámci rozvoje místního průmyslu a na „cizí“, kteří se do KnO stěhují v posledních letech, často na základě poměrně dostupného bydlení. Fluktuace osob je zde značná, například od roku 2013 se do č.p. 480 přistěhovalo cca 10 rodin, ovšem 12 rodin se ve stejném období odstěhovalo neznámo kam⁶⁸ a často ani místní se mezi sebou nemohou shodnout na to, zda se „ti-a-ti“ již odstěhovali, či nikoliv, nebo jestli je ten konkrétní byt už prázdný, nebo ne. V prosinci 2014 došlo v č.p. 480 k poslednímu většímu vystěhování několika bytů kvůli dluhům u majitele. Sociální pracovníce při MěÚ odhaduje, že jádro starousedlíků v lokalitě Mírová tvoří 3 – 4 vícegenerační velkorodiny, za kterými se stěhují jejich příbuzní z širšího okolí v rámci regionu, kraje i zbytku ČR. Tomu odpovídají i „jmenovky“ na dveřích, zbytcích poštovních schránek, či zvoncích, kde se často opakují stejná příjmení, které však často neodpovídají aktuální situaci, respektive nájemníkům. K největšímu pohybu lidí dochází mezi Kláštercem a Kadaní, respektive mezi dalšími blízkými lokalitami (Pruněřov, Verněřov, Radonice, Hradec, Chomutov), potažmo v rámci regionu (Most, Žatec, Ústí nad Labem) a dále (České Budějovice, Praha, Ostrava), případně zahraničí (Slovensko, Německo, UK)⁶⁹. Mechanismus přistěhování nových lidí (příbuzných) je často aktivován jejich momentální akutní (tíživou) situací (finanční tíseň/dluhy, problémy s momentálním bydlením, narození dítěte, ztráta zaměstnání), která je řešena ve spolupráci širší rodiny při uplatnění silného principu vnitřní regulace a vzájemné solidarity – místní si v rámci širokých příbuzenských vazeb přesahujících lokalitu Mírová do zbytku KnO navzájem hlídají děti, vypomáhají si prakticky i finančně, informují se o aktuálních pracovních příležitostech, vypomáhají si při vyjednávání s úřady atd. a tyto skutečnosti jsou často zastřešujícím důvodem pro jejich přistěhování se do KnO. Za příklad poslouží rodina matky-samoživitelky, která se přistěhovala z Žatce přes Kadaň do bytu mimo lokalitu Mírová, kde však nezaplatila dluh 3500,- za odpad, načež jí její matka „domluvila“ byt v Mírově č.p. 480.

Naproti tomu bez těchto příbuzenských a jiných vazeb se nově příchozí ocitají v prostředí stigmatizovaném jak z perspektivy majoritní společnosti (což se týká kohokoliv, kdo v lokalitě

⁶⁷ Zdroj: dopis – oznámení o působení Radka o.s. v KnO z 26.3.2015

⁶⁸ Zjištěno na základě mapování soc. pracovníků MěÚ 10.2.2015

⁶⁹ Informace o migraci se zakládají na informacích vzešlých z rozhovorů s respondenty v rámci terénního mapování.

Mírová bydlí), tak z pozice starousedlíků, kteří bedlivě sledují nově příchozí v rámci sousedského soužití. Dualita v statusu a vnímání obou domů (č.p. 480 a 481) tkví pak právě v tom, že zatímco č.p. 481 je většinou obýván starousedlíky (mnoho bytů je v osobním vlastnictví), fluktuace (intenzita i kratší časový horizont) nájemníků ve vedlejším objektu je mnohem větší (viz Bydlení), kteří jsou paušalizováni jako ti, kteří jsou původci špatného jména lokality Mírová.

V lokalitě Mírová je aktuálně registrováno 5 dětí v pěstounské péči, většinou u některého z rodinných příslušníků a příbuzných. Důvodem je mimo jiné zneužívání návykových látek rodiči (matkami) dětí, které po narození končí v ústavní, pěstounské, nebo jiné podobě náhradní rodinné péče. Za svou klientelou mezi pěstounskými rodinami každé 2 měsíce dojíždí pravidelně (v rámci doprovázení pěstounských rodin) pracovníce SPO Kadaň. **Sami klienti** dojíždějí do Poradny pro rodinu a mezilidské vztahy z Kadaně, které město KnO přispívá na provoz a která v roce 2013 registrovala 45 kláštereckých klientů⁷⁰, zatímco kadaňský OSPOD s působností v KnO registroval ke konci roku 2014 celkem 22 případů pěstounské péče, kromě 40 dalších případů jiného typu náhradní rodinné/ústavní péče⁷¹.

Zdravotní péče je v KnO dobře dostupná - poliklinika je jen několik minut od lokality Mírová v ulici Sadová. Je zde dostupná veškerá standardní lékařská péče pro všechny věkové kategorie, včetně specialistů (gynekolog, stomatolog atd.), se kterými byli jejich uživatelé z řad respondentů spokojeni a komunikaci s nimi nikdo z oslovených neproblematizoval. Za většími specialisty (např. rehabilitace, mentální a fyzické postižení, porodnice) je nutné dojíždět nejbližší do Kadaně, případně do větších center v okolí (Žatec, Chomutov).

Specifickým a dosud nedostatečně adresovaným problémem je vzrůstající počet opuštěných a nezajištěných lidí staršího věku, kteří žijí často v městských bytech, které si město pro tento účel ponechalo s vědomím, že dotyční nemají prostředky na odkoupení bytu do osobního vlastnictví. Nezřídka tito lidé nemají dostatečný počet odpracovaných let a nemají nárok na odpovídající důchod, který by jim zajistil důstojný samostatný život. Podle sociální pracovníce Naděje o.s. narůstá počet zcela bezprizorních seniorů (bez dokladů, nebo ze zahraničí – Slovenska), čímž argumentuje pro potřebu zařízení typu „chudobinec“, případně rozšíření adekvátním způsobem kapacit DpS KnO.

Bezpečnost a vztahy v obci

Jakkoliv nikdo z respondentů neartikuloval žádné bezprostředně vnímané nebezpečí, které by v KnO bylo dlouhodobě přítomné, k pocitu bezpečí mají obyvatelé lokality Mírová daleko – slovy jednoho z respondentů: „náckové tu sice nejsou, ale já se tu bojím jezdit výtahem“ (viz stav výtahů v kapitole Bydlení). Většina komentářů směřovala tímto směrem, tedy k obavám souvisejícím s nejistotou v základních aspektech života v klášterecké lokalitě Mírová (bydlení, práce, dluhy, účty apod.). Nepanují tu dlouhodobě vyhrcoené vztahy s majoritou, či projevy

⁷⁰ Zdroj: <http://www.poradnakadan.estranky.cz/file/8/zaverecna-zprava-rok-2013.docx>

⁷¹ Z těchto 40 případů je 19 dětí z rozhodnutí soudu v ústavní péči, 7 dětí bylo na žádost rodičů (nebo s jejich souhlasem) v péči Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a 14 dětí v náhradní rodinné péči (3 v poručenství a 11 v péči jiné osoby). Zdroj: materiál LP/SPO Kadaň (hodnoty jsou platné pro celý KnO, přičemž specifické hodnoty pro obyvatele lokality Mírová se nepodařilo získat).

otevřeného rasismu, či xenofobie, jako tomu je (nebo bylo) v jiných vyloučených lokalitách v tomto regionu (Chanov, Jirkov, Chomutov). Dochází k občasným případům fyzického napadení a násilí⁷², tyto činy však nemají charakter trendu vedoucí k nárůstu napětí, jsou izolované a jde více o běžnou kriminalitu. Přesto jsou schopné (například v případě incidentu ze září 2014⁷³) rozdmýchat velké emoce. V perspektivě majority většinou převažuje nad plošnou paušalizací rozlišení na „místní“ a „cizí“ Romy, tedy ty, kteří zde nemají kořeny a širší společenské, či příbuzenské vazby, častěji se stěhují z místa na místo v rámci regionu, nestačí hlubší vazby navazovat a nepodléhají tak účinnější vnitřní skupinové regulaci. V odezvu na zářijový incident byla na přelomu roku 2014/2015 byla snaha začít situaci více řešit. Byla 12.1. 2015 svolána schůzka zástupců majitelů objektu č.p. 480 a města, z jejichž popudu byla sestavena statistika výjezdů policie ČR/MP do lokality a 10.2.2015 proběhlo mapování sociálními pracovníci odboru MěÚ. Z náhodného vzorku výpovědí obyvatel okolí lokality Mírové jednoznačně vyplývá domněnka o pochybení města ve svolení k prodeji obou objektů soukromému majiteli bez předem dostatečně vyjednaných podmínek provozování objektů (konkrétně jde o kritérium výběru nájemníků). Starousedlíci opakovaně označují za původ zhoršení situace v lokalitě Mírová příchod nových nájemníků v období po roce 2011. Klíčovými shodnými prvky jejich sdělení jsou (1) drogy, (2) pohyb cizích lidí v domě a (3) nerespektování obecných pravidel společného soužití daných běžnou ohleduplností, ústící nezřídka v drobnou (násilnou) kriminalitu. „Domácí“ obyvatelé lokality Mírová se vůči nově přichozím vymezují v rámci sousedského života a lze předpokládat, že tato regulace je jedním z faktorů, který mimo jiné přispívá k častému stěhování nově přichozích lidí pryč.

Přítomnost drog je stabilním symptomem (nejen) sociálně vyloučených lokalit. V případě lokality Mírová jde především o důvodné podezření na jejich místní výrobu a distribuci. Policie touto skutečností monitoruje a registruje od roku 2009 zhruba 35 výjezdů (cca 7 v roce 2014) vztahujících se k přítomnosti drog (především nálezy stříkaček na chodbě domu, případně na přítomnost cizích lidí pod vlivem návykových látek)⁷⁴. Obdobné podezření, ovšem ne v takové intenzitě, panuje i mezi nájemníky vedlejšího č.p. 481 s poukazem na několik zásahů policie v horních patrech domu. Tento stav potvrzuje jak terénní pracovníce Naděje o.s., tak terénní tým K-Centra Kadaň (o.s. Světlo). Druhý jmenovaný subjekt registroval v roce 2014 celkem 66 klientů z KnO, zatímco jeho služeb v rámci terénního programu využilo 79 místních uživatelů (obě hodnoty zaznamenaly nárůst oproti předchozímu roku)⁷⁵. Převažující drogou jsou především amfetaminy (pervitin), canabinoidy (marihuana) a alkohol. V KnO je to jediná dostupná adiktologická služba, kterou v terénu obstarávají 2 pracovníci (přitom jedna žijící přímo v KnO). Služba je aktivně podporována vedením města, které v roce 2013 poskytlo na terénní program příspěvek 5000,-. O nabídce jejich služeb měli respondenti z lokality Mírová vágní povědomí, především skrze volné letáky distribuované ve vestibulu domu č.p. 480. Je patrné, že v daném prostředí plyne z obchodu s drogami jistý společenský status, který má

⁷² Viz např. http://zpravy.idnes.cz/policie-chrani-rodinu-z-klasterce-pred-utokem-romu-f8d-/krimi.aspx?c=A130905_153857_usti-zpravy_alh

⁷³ Viz např. <http://www.denik.cz/ustecky-kraj-cjnd/mladik-se-neubranil-romske-presile-ted-lezi-v-nemocnici-20140904-0005.html>

⁷⁴ Materiál MP KnO k situaci v lokalitě Mírová 02.2015

⁷⁵ Zdroj: Statistické údaje roku 2014 včetně porovnání s rokem 2013, K-Centrum Kadaň a Terénní Program Kadaňsko, Světlo o.s. 2015

mezi obyvateli lokality váhu – jde především o mladé lidi⁷⁶, kterým se ostatní obyvatelé zdráhají postavit, např. v situacích, kdy pouštějí do domu další, kteří se pak pohybují po společných prostorách v intoxikovaném stavu.

Nekontrolovatelná přítomnost cizích lidí v domě je dalším zásadním momentem uvědomovaného nebezpečí. Ačkoliv byly v době mapování zvonky či interkom venku před hlavními dveřmi již odstraněné (jednak kvůli jejich faktické destrukci, zároveň proto, aby nemohlo docházet k nekontrolovanému pohybu lidí), na intenzitu pohybu lidí ven-dovnitř to nemělo přílišný vliv – vždy byl někdo ochotný odemknout. Respondenti poukazovali na korelaci mezi prodejem drog a případy podezřelého pohybu cizích lidí, napadení, či rušení nočního klidu, kvůli kterým policie navštěvuje lokalitu během uplynulých 6 letech pravidelně (v roce 2014 zhruba 26x). Kromě možného fyzického nebezpečí a přítomnosti potenciálně infikovaného injekčního materiálu v prostorách, kde se pohybuje cca 110 nezletilých, je opakujícím se symptomem nekontrolovaného pohybu lidí časté přespávání bezdomovců v suterénu u zadního (nákladního) výtahu, či na chodbách vyšších pater (nezapomeňme na nepřítomnost centrálního osvětlení v nočních hodinách). To má často za následek znečištění prostor exkrementy, agresivní chování povzbuzené alkoholem atd. Agresivní chování a rušení nočního klidu je zde nejčastějším důvodem výjezdů policie⁷⁷. Mezi lidmi bez domova, kteří se sdružují kolem Azylového domu Naděje na Osvobozené ulici 556/lokality Korea, jsou obytné domy v lokalitě Mírová známým útočištěm pro přespání především v zimních měsících. Obdobný případ byl také v době mapování řešen v jednom z vchodů ul. Královehradecké, kde byla tato událost dávana do souvislosti s nedávno přistěhovanou rodinou romského původu. Událost kolidovala s aktuálním výskytem štěnic v domě, který však neměl s bezdomovectvím bližší souvislost.

Oznámení na vchodových dveřích ul. Královehradecká 454 (zdroj: vlastní foto)

Posledním tématem je obecné nerespektování bazálních pravidel spoluzití, které je vyčítáno starousedlíky (a obecně majoritou) nově příchozím (případně většině obyvatel lokality Mírová). Faktem je, že míra znečištění v okolí domu je ve srovnání s jinými bytovými domy v okolí zjevně vyšší. V nedávné době byly také demontovány lavičky z bezprostředního okolí domu, aby se zabránilo „nežádoucímu“ sdružování lidí. Březnová částečná rekonstrukce a výmalba interiéru představovala podle respondentů rozhodně posun k lepšímu oproti předchozímu stavu, ovšem samotní obyvatelé glosovali postupné (a rychlé) demolování – otlučené a pomalované zdi, vytrhané zábradlí, zničené protipožární vybavení atd. Postup chátrání nejsou schopny zvrátit ani bezpečnostní kamery, k jejichž záznamům má přístup

⁷⁶ Průměrný věk se pohybuje kolem 29 let (zdroj: Ibid)

⁷⁷ Materiál MP KnO k situaci v lokalitě Mírová 02.2015

domovník – o reálných sankcích, či konkrétních požadavcích na náhradu škody však nikdo nevěděl. Z celé situace je patrná apatie a rezignace obyvatel nemajících pravomoc k zasahování do chodu domu – v situaci, kdy mnoho lidí dluží na nájmech, nebo je v jinak choulostivém vztahu vzhledem k majiteli objektu, není divu, že se nechťejí příliš angažovat, či kritizovat stav věcí. Schůdnější alternativou je pro ně nalezení adekvátního bydlení jinde, čímž se jen urychluje fluktuace nájemníků a prohlubuje jejich odtržení od místa, kde žijí. Zároveň to do určité míry reflektuje přístup správce p. Kříže, kterého většina respondentů kritizovala za přehlížení stávajícího tristního stavu společných i pronajímaných prostor. Každopádně je tato situace obtížně hodnotitelná pouze na základě takto krátkodobé sondy a bylo by potřeba delšího stacionárního výzkumu k potřebnému pochopení reálné šíře problému.

Pozitivním stabilizačním krokem je zřízení pozice domovníka panem Křížem v č.p. 480⁷⁸, kterou od roku 2012 zastává pan Kroka, místní rodák. Ten má jednak přístup k nahrávkám z kamerového systému nainstalovaného ve všech patrech domu (i ve výtazích)⁷⁹, zároveň má určité pravomoci v řešení aktuálně vyvstalých situací. Přestože je jeho role plošně a bez výjimky hodnocena místními nájemníky kladně, jednotnost již nepanuje v názoru na možnosti, jakými může přispět ke zlepšení situace. Jakkoli se převážná část respondentů domnívala, že pan Kroka⁸⁰ (domovník) je mužem na svém místě, pochybovali spíše o faktické (ne)možnosti stávající situaci účinně řešit. Stejně tak byla z výpovědí na toto téma patrná opatrnost, s jakou pana Kroka vnímali, jinými slovy se i přes jeho potenciálně pozitivní roli při řešení problematických situací neodvažovali vystupovat otevřeně, obávající se patrně možných sankcí (či pouze neochoty) ze strany správce, pana Kříže.

Postavu místního domovníka předznamenává koncept asistentů prevence kriminality, kteří by pravděpodobně našli opodstatnění v situaci, kdy celkový počet městskou policií řešených případů za poslední 4 roky dosáhl u objektu č.p. 480 hodnoty 331 výjezdů, zatímco vedlejší objekt č.p. 481 zaznamenal „pouze“ 82⁸¹. Není zřejmé, z jakého důvodu se zavedení této pozice nezrealizovalo, když KnO figuroval v roce 2012 na seznamu oslovených obcí Ústeckého kraje v rámci přípravy projektu Asistentů prevence kriminality MVČR ze strukturálních fondů OP LZZ. Lze se domnívat, že v kontextu zbylých 9 vyloučených lokalit v Chomutovském okrese není situace v klášterecké lokalitě Mírová natolik akutní, aby odůvodnila takové opatření. Ve stejném duchu vypovídá například Bezpečnostní analýza Ústeckého kraje⁸², ve které se KnO umísťuje na posledních příčkách v hodnotách obecné kriminality, nebo všech specifických kategorií trestné činnosti (kromě násilné a mravnostní). Otázkou je, nakolik lze pocit bezpečí, či sousedské vzájemnosti, postihnout a vyjádřit měřitelnými statistikami. Například podle jiného strategického materiálu ÚK je KnO hodnocen

⁷⁸ V č.p. 481 zastává pozici domovnice paní Bílková žijící zde přes 45 let. Žádné specifické problémy nad ty již popsané neartikulovala – cokoliv je potřeba, je schopná vyřešit osobně.

⁷⁹ V č.p. je kamerový systém jen v suterénu a vestibulu domu. Od 2005 jsou oba systémy propojené (Zdroj: http://www.klasterec.cz/modules/file_storage/download.php?file=09ecd6b5%7C364)

⁸⁰ Výpovědi se shodovaly na jeho dobrém výběru s ohledem na celoživotní pobyt v KnO a dobrou znalost místních poměrů. Problematické jsou jeho reálné (časové) možnosti, které, vzhledem k jeho dvěma pracovním úvazkům značně limitují možnost důsledně řešit všechny problémy v č.p. 480.

⁸¹ Statistický přehled zákroků v ul. Mírová, objekt č.p. 480 a 481, interní materiál MP KnO 20.1.2015

⁸² Doprovodný dokument strategie prevence kriminality na území Ústeckého kraje na období 2012 – 2016 Zdroj: http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1668359

jako obec s „oslabenými podmínkami soudržnosti obyvatel území“⁸³, což naopak žádá podniknout kroky k posílení lokální identity, například skrze komunitní službu v podobě asistenta prevence, či komunitního koordinátora.

Shrnutí

Zásadním a prvořadým problémem v KnO zasluhujícím pozornost v kontextu ohrožení sociálním vyloučením je lokalita Mírová, především dům č.p. 480. Přetrvávající problémy jsou způsobeny postupným stěhováním pestré skladby obyvatel s nízkým socio-ekonomickým statusem bez větších vazeb k místu a zdejšími lidem, umocněné dále alarmujícím stavem bytových jednotek a společných prostor domu obecně. Atmosféra vzájemné nejistoty a nedůvěry ve vztahu místní–cizí, Romové–majorita, pracující–nezaměstnaní, dále umocněná občasnými případy kriminality a násilí, přispívá k prohlubující se stigmatizaci lokality a jejích obyvatel v rámci města. Kdo může, stěhuje se z Mírové č.p. 480 pryč. Kdo nemůže, shání byt alespoň v č.p. 481. Kdo nemůže ani to, snaží se získat lepší byt (resp. v lepším stavu) v nižších patrech č.p. 480. Situaci by napomohly jasně stanovené a důsledněji vymáhatelné podmínky upravující vztah mezi městem, majitelem objektů a jeho nájemníky. Stejně jako transparentně stanovené podmínky kolaudace „sociálních“ bytů a důsledná kontrola jejich stavu, jakož i stavu celého objektu (jeho sdílených prostor). Ideálně by město zřídilo obecní, dostupnou formu bydlení, v rámci které by bylo možné s motivovanými nájemníky koncepčně, komplexně a dlouhodobě pracovat na změně jejich aktuální situace (prostupné motivující bydlení) za přispění místních poskytovatelů sociálních služeb.

Dále je potřeba reagovat na aktuální vývojové trendy rostoucího bezdomovectví a zneužívání návykových látek. Širší podporou stávajících poskytovatelů sociálních služeb a účinnou koordinací jejich spolupráce s dalšími poskytovateli cílených služeb (v oblastech rodinné asistence, dluhového poradenství, protidrogové prevence, práce s mládeží) by bylo dobré docílit efektivnějšího a trvalejšího působení na cílovou skupinu obyvatel. V této souvislosti by bylo dobré zřídit dosud chybějící ambulantní sociální služby (nízkoprahový klub pro děti a mládež, rodinné centrum pro předškolní děti, dluhovou poradnu) a posílit již fungující služby, jako mimoškolní doučování, nebo pozice asistentů pedagoga. Značnou kontroverzi vzbudilo také plánované sloučení ZŠ Praktické se ZŠ Petléřskou, které – pokud k němu má dojít – je třeba detailně propracovat, ideálně se zapojením zainteresované veřejnosti (rodičů dětí z obou škol) tak, aby nedošlo ke stigmatizaci dosavadního dobrého jména školy. Zásadní je nastavit funkční a otevřený způsob komunikace mezi jednotlivými aktéry tak, aby se při práci s klienty dosáhlo maximální možné efektivity.

Za úvahu by stálo zřízení sociálního podniku zaměstnávajícího cílovou skupinu sociálně vyloučených. Pokusit se zapojit do partnerství širší spektrum místních zaměstnavatelů, podnikatelů a dalších relevantních stran, z jejichž jednání by mohla vzejít poptávka po produktu nebo službě, kterou by mohl sociální podnik uspokojit. V úvahu je nutné vzít realistické možnosti a schopnosti cílové skupiny, stejně jako ekonomický potenciál a kritérium

⁸³ Zdroj: http://www.kr-ustecky.cz/files/uap/06_Vyvazenosť.pdf

udržitelnosti takového podnikání. Do tohoto podniku by se mohli integrovat i bezdomovci, u kterých by se musely sladit jejich specifická kritéria s těmi u obyvatel lokality Mírová.

Stejně tak by stálo za to zvážit zavedení instituce asistenta prevence kriminality, či jiné formy lokálního koordinátora, který by zprostředkovával komunikaci mezi obyvateli lokality a samosprávou. Protože je problematická lokalita jasně prostorově definovaná, bylo by patrně potřeba působit především tam.

Seznam použitých zdrojů

- * Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, GAC s.r.o./Nová Škola o.p.s., Praha 2006 (respektive interaktivní mapa dostupná z http://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_12.html)
- * III. Úplná aktualizace Územně analytických podkladů ORP Kadaň 2014 - Rozbor udržitelného rozvoje území obce Klášterec nad Ohří (dostupné z https://geoportal.kr-ustecky.cz/gs/data/uploads/UAP/Kadan/3_aktualizace_2014/textova_cast/klasterec.pdf)
- * Komentář - vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro hospodářský rozvoj, pro soudržnost společenství obyvatel území a pro příznivé životní prostředí, Územně analytické podklady Ústeckého kraje (dostupné z http://www.kr-ustecky.cz/files/uap/06_Vyvazenosť.pdf)
- * Trlifajová, Hurrle, Kisořová - Kdy se práce vyplatí?, MKC o.p.s., Praha 2014 (dostupné z <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-k-oblasti-zamestnanost/kdy-se-prace-vyplati-cela-studie-mkc-2014/download>)
- * Doprovodný dokument strategie prevence kriminality na území Ústeckého kraje na období 2012 – 2016 (dostupné z http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1668359)
- * Křišťof, R. - Zmapování migračních trajektorií a sociální a bytové situace rodin odstěhovaných v posledním roce z Pruněřova do soukromých nájemních bytů v Kadani a v Tušimicích, a zmapování lokality Tušimice, ASZ 2013 (dostupné z <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-kadan/migracni-trajektorie-v-kadani-kristof-r-2013/download>)

Články z médií

- * „Kláštereckým je ubytovna na Pražské trnem v oku“ (dostupné z http://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/cv_klasterec_ubytovna_2007062.html)
- * „ČEZ rozprodal v KnO 215 bytů za 12,9 milionu Kč“ (dostupné z <http://aktualne.centrum.cz/domaci/kauzy/clanek.phtml?id=663399>)
- * „Březenecká: Budoucnost sídliště mají v rukách místní. Zvolí správně?“ (dostupné z http://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/brezenecka-budoucnost-sidliste-maji-v-rukach-mistni-zvoli-spravne-20140222.html)

- * „Klášterec: I přes odpor přestěhují domy dětí“ (dostupné z http://m.denik.cz/chomutovsky_denik/d/klasterec-i-pres-odpor-prestehuji-domy-deti)
- * „ Policie chrání rodinu před útokem Romů, ti jsou obviněni z rasismu“ (dostupné z http://zpravy.idnes.cz/policie-chrani-rodinu-z-klasterce-pred-utokem-romu-f8d-/krimi.aspx?c=A130905_153857_usti-zpravy_alh)
- * „Mladík se neubránil romské přesile, teď leží v nemocnici“ (dostupné z <http://www.denik.cz/ustecky-kraj-cjnd/mladik-se-neubranil-romske-presile-ted-lezi-v-nemocnici-20140904-0oo5.html>)

Materiály od institucí

- * Agentura pro sociální začleňování
- * Český statistický úřad
- * K-Centrum Kadaň / Světlo o.s.
- * Městská policie Kláštec nad Ohří
- * Ministerstvo pro místní rozvoj
- * Ministerstvo práce a sociálních věcí
- * Ministerstvo spravedlnosti/ Insolvenční rejstřík
- * Naděje o.s.
- * Odbor sociálních věcí, školství a sportu Klášterce nad Ohří
- * Odbor vnitřní správy - Evidence obyvatel Klášterce nad Ohří
- * Oddělení správy majetku a bytového fondu Klášterce nad Ohří
- * Policie ČR
- * Poradna pro rodinu a mezilidské vztahy Kadaň
- * Radka o.s.
- * SDB Kláštec nad Ohří
- * Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- * World Invest v.o.s.
- * ZŠ Petléřská
- * MŠ/ZŠ Školní
- * ZŠ Praktická
- * ZŠ Krátká
- * MŠ Dlouhá
- * MŠ Lesní
- * MŠ Souběžná